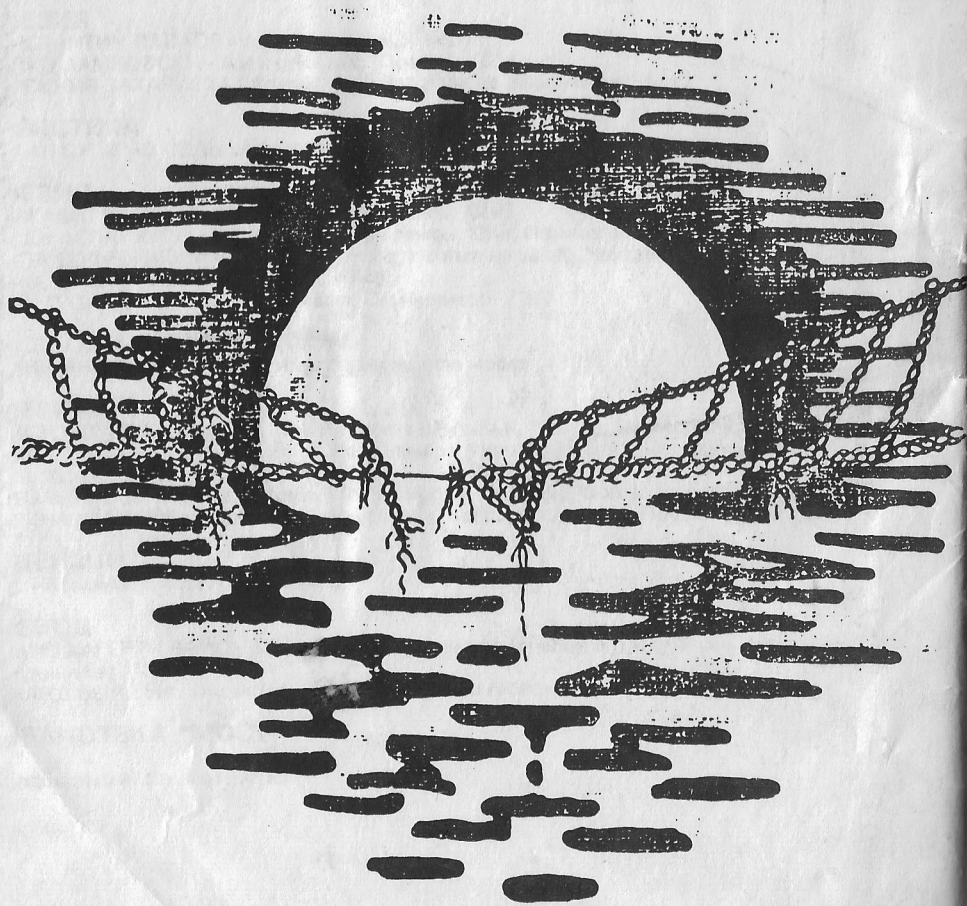

издава • ЕКОГЛАСНОСТ •

ISSN 0961-122X

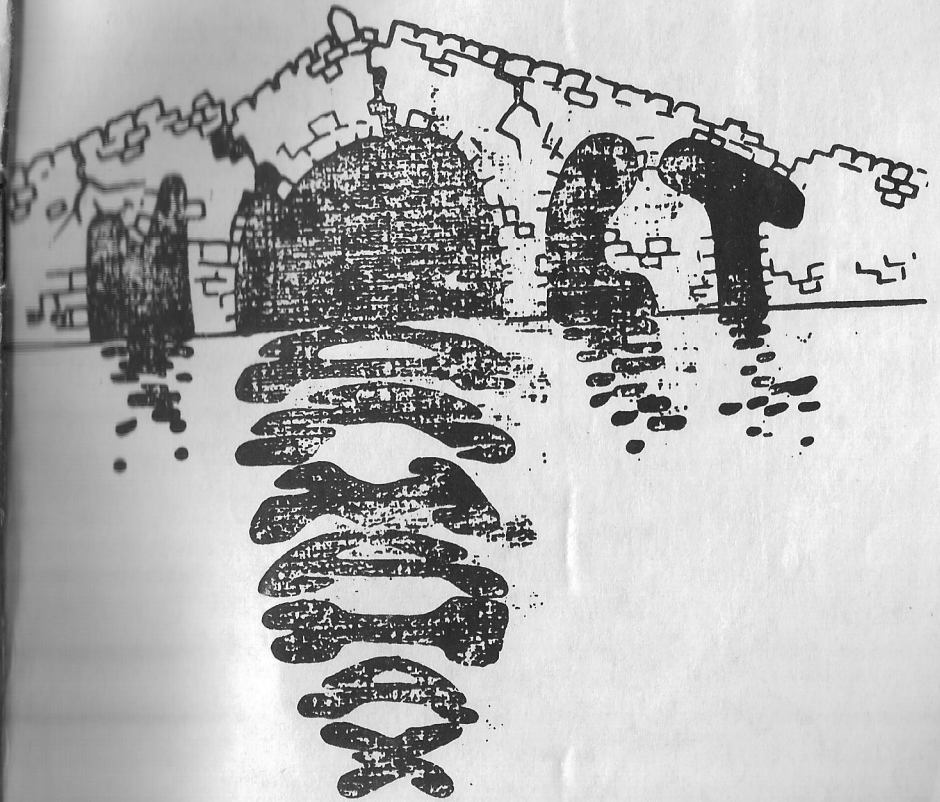
цена 2 лв.

алманах за поезия

година II

1990

2

ПОЗИЦИЯ

ЦВЕТАН ТОДОРОВ

ПОСТ-ТОТАЛИТАРНА ДЕПРЕСИЯ

Разгърналите се през 1989 година политически събития в Източна Европа могат да бъдат единствено извор на радост за онези, които са дълбоко загрижени за съдбата на тези страни и за всички, на които е скъпа справедливостта и свободата. Свърши се с четиридесет и пет години комунистически гнет, една мрачна страница от световната история бе затворена. Не навсякъде ситуацията е еднакво ясна - изглежда, че Полша, Унгария и Чехословакия решително са поели пътя на демократизация, докато в Румъния и България комунистите все още са на власт, макар и под друго име. Но всички тези страни се движат в една и съща посока и това развитие е очевидно за предпочитане пред предишното. Радостта несъмнено е още по-голяма, защото промяната дойде изненадващо. Ние толкова дълго я чакахме, че вече не вярвахме в нея. Комунистическият тоталитаризъм сякаш бе постигнал някаква своеобразна съвършеност, която да гарантира неговата дълговечност. Разбира се, в този момент всички ние ликувахме. /Аз се намирах в Ню Йорк, когато чух за падането на Тодор Живков; телефонира ми от Торонто един приятел, който бе научил от свои близки в България и се обаждаше на всички познати, за да предаде новината./ След няколко седмици обаче почувствах, че радостните преживявания се премесват с някаква меланхолия, нямаща нищо общо с носталгия по тоталитаризма. Това не бе меланхолията, предизвикана от политическите коментари и икономическите анализи. Въпросът бе в личното преживяване, в един психологически процес, едновременно индивидуален и общ.

По различен начин я изпитаха хората, живеещи на Изток и тези на Запад. Както обяснява Паскал Брукнер в излязлата напоследък книга "Меланхолия на демокрацията", на Запад тя се свързваше главно с изчезването на врага. Тоталитаризмът беше идеалният фон на демокрацията и рухването му остави някаква празнота. Ако си прекарал целия си живот в борба срещу една доктрина или дори ако тя ти е служила само като отправна точка, нейното изчезване те оставя някак дезориентиран. И демократичната идея губи до голяма степен своята борбеност. Същото преживяват и източните народи по малко по-различен начин. И тук бих искал да опиша този вариант на преживяването, макар че лично аз все още се оказвам по средата между двата подхода.

Веднага трябва да уточня, че за онези, чиято реакция се опитвам да анализирам, пост-тоталитарната депресия не е последица от заслепенето пред материалните блага, които свободно нахлуха след отварянето на границите. Някои немски интелектуалци и политици се произнесоха с тежки думи за своите съграждани, втурнали се към западногерманските магазини с невероятна скорост. Според тяхната версия гражданските ценности са били захвърлени в шоколад, а бананите /Ото Шили/, моралната неприкосновеност е била удавена в шоколад, а свободолюбивите стремежи са превърнали подгиснатите маси в "освирепяла тълпа, напредваща в стройни редици към бляскавите грънкулки" на западните магазини /Щефан Хайм/. Това могат да бъдат думи на хора, забравили или никога не познали унижението на личността от липсата на най-елементарни продоволствени стоки, унижението на мъчаливите и враждебни опашки, унижението, внушавано ти от продавачите, които сякаш са ти сърдити, че те виждат застанал там, унижението винаги да трябва да купуваш каквото има, а не каквото ти е необходимо. Систематичният недостиг на материални стоки нанася удар върху чувството за морално достойнство на човека. Нахвърляйки се върху магазините на Запада, източните жители мислят не толкова да напълнят stomасите си, колкото

Но въпросът не е само в празнотата на мястото на изчезналия Враг. Характерна черта на тоталитаризма, както показва Хавел, е, че превръща всеки човек в съучастник на своята гладко функционираща система. Границата не минава, както при класическите диктатури, между подгисници и подгиснат народ, а е вътре във всеки отделен човек, включително членовете на Централния комитет. С една част от своето съществуване аз съм подвластен на системата и пострадах от нея; с друга част аз помагам за нейното функциониране. "Всеки е едновременно затворник и стражар". Това е вярно дори за хората, които принципно се оттеглят. Практически всички, които не носят в себе си духа на герой или мъченик, но отхвърлят режима, намират убежище в нещо като обществена шизофрения. Пред обществото се преструват, че одобряват гумите на официалните органи и демонстрират послушание; в частния си живот всички те са еднородни в отхвърлянето на същите тези гуми и поне се опитват да се държат с изправени глави. Но това обществено поведение на мъчаливо подчинение е тъкмо отпадъчният продукт на тоталитаризма: след като е приел "живота като лъжа" /още един израз на Хавел/, човек става съучастник. В това се заключава "автототалитаризмът" на обществото.

Тоталитаризмът не би се задържал колкото се задържа, нито би увлякъл в себе си толкова много хора, ако не съвсем чужд на обикновените човешки стремления, както ни се иска да вярваме днес. В какво е неговата скрита притегателна сила? Комунистическата идеология поддържа представата за едно по-добро общество и ни подтиква да се стремим към него. Не е ли желанието да се промени света в името на един идеал вътрешно присъщо на човешката същност? Едновременно с това в тези общества законът за оцеляване на най-приспособимите властва с пълна сила и по такъв начин утвърждава "живота" като ценност. С други думи светът на въображението и светът на ежедневието се разминават. И толкова по-добре - човек компенсира на едно ниво разочарованието си на друго.

Нещо повече, комунистическото общество освобождава човека от неговите отговорности - "те" са, които винаги вземат решенията. А отговорността често е тежко поносимо бреме. Не мечтаем ли всички тайно понякога в живота си да станем отново деца и да оставим родителите си да вземат решенията? Затворникът си има своето щастие, а освободеният човек - своята болка. Ното sovieticus автоматично се идентифицира с всяко твърдение на властите. И бива преосигурен чрез него. Но тази реакция не е чужда на всеки от нас. Ето защо има нещо подвещащо в израза "империя на злото" по отношение на СССР, дори ако в сравнение с демокрацията, тоталитаризмът е неоспоримо зло. Този израз позволи злото да се сведе до едно място и едно правителство, сякаш е изцяло чуждо на самите нас, /ние/ бидейки възлъщение на доброто.

Проблемът за всеобщо съучастничество в тоталитарната система също не е изцяло нов. Това беше проблемът на нацистка Германия в деня след Втората световна война. Как се разражда нацизмът в една страна, където всеки или почти всеки мъчаливо се е примирявал с него? От къде да се вземат съдии, инженери, администратори, професори, които не са участвали малко или много в старата властническа структура? Как да се изкупи неизкупимата вина, без да се стигне до още по-голямото извращение на предумишлена репресия? Днес една голяма част от хората в Източна Европа се оказва изправена пред същия въпрос. Някои - често най-малко компрометираните - жестоко се самообвиняват. Други - общо взето онези, които имат особено обременена съвест, - остро критикуват някогашните слабости на своите съграждани и призовават към отмъщение. А много други решават, че ще забравят всичко или че даже никога нищо не са знаели, за да продължат да живеят, без да се самоизмъчват напрасно. В края на краищата кой няма нещо, за което да се самоосъжда, дори ако това са само някои грешни прояви на страх, моменти на примиренчество и гузно безразличие?

Решението на този проблем в Германия засегна цяло едно поколение. Някои днес могат да ми кажат, че депресията, за която говоря, е разбираема, но преходна

реакция, че тези трудности ще отминат, и при това всичко е за добро. Истина е. Но също така е истина, че междувременно и животът отминава.

"The New Republic", 25 юни 1990

Превод от английски: Мария КРЪСТЕВА

ПОЕЗИЯ

АТАНАС СЛАВОВ

ГОЛЕМИТЕ КРОТКИ ЖИВОТНИ*

Колко кротки са големите кротки животни - Ядат листа, цамбуркам в палеозойските води, навеждат с предна лапа върховете на платановите гървета за да станат по-ниски ги пускат да си вървят нагоре и си лягат на слънце /или сянка/ - както си щат и се уриават звучно на трева и млякват с устни големи като фурни и спят или се разхождат под млечното азотно небе но не го виждат, защото какво да му гледат, и тъпчат по льосовите и оставят следи по които лаят палеонтолози и доказват, и доказват, и доказват като кълвачи и им изравят ашиците, по които няма ни следа от артрит ни ревматични тръпки и ги слагат под тънки стъклени буркани да се гледат и ги гледат и се чудят как може да са такива големи, а да са вегетарианци, да не са лъвовете, да не са орли, да не тръбят. Смешно.

Да, те не са вегетарианци но представете си ги динозаврите или гругите там атлантозаври след като изядат два-три евкалипта и се наспят и като се дигнат от сянката да се поразтъпчат каква ще е насладата им и от самата наслада като такава и от интелектуалната наслада да имат предимството на животни които без напън дори могат да затрупат без да им мигне окото дори със своята наслада най-егрия палеонтолог дори със електронния му микроскоп и паркера му и тефтера му дори Величествено.

Пък тогава той ако иска нека се чуи нека си мисли там как да се извърти със своите:

* Из стихосбирката на Атанас Славов "Стихотворения 1962. Порнографска поема 1968." Мюнхен, 1980. - Бел.р.

"Да ама... добре де, обаче..."
 нека ако ще да напише статия със тръбни блясъци от мисъл
 ако успее да си изрови паркера
 пък кроткото едро животно ще си иге
 и ще си вдишне дълбоко и ще си издишне
 и ще си наведе върховете на платаните ако ще
 или ако не ще няма
 и ще си легне под бялото азотно небе
 и ще заспи с отворени невиждащи очи
 радостно
 че не знае да се радва.

ГОЛИАТ

1.

Хората отдавна си знаеха
 /тъй бяха казали специалистите/
 че китовите от семейството
 на сините китове
 дето ставали най-големи
 били измряли тъй като земята
 преминала в по-горен геоложки стадий
 и вече такива китове
 не виреели.
 Но ето че преди известно време
 норвежки китоловци с бомби и харпуни
 минираха един такъв кит
 и...

Стана тихо
 едно 40 тонно сърце
 стаено в недрата на моретата от хилядолетия
 спря
 едно око във диаметър 22 метра
 се оцъкли
 пред телевизионните обективи.

Гръмнаха зурли и тъпани.
 Като в карнавално шествие преброди
 цяла западна и източна Европа и отмина
 в Азия вмирисания труп на Голиат
 върху сто скърцащи каруци с плътни
 криви колелета
 теглени
 от 400,000 и десет бивола.

2.

Голиатомани не плачете
 Голиатофоби не ликувайте
 Знайте че като го харпунирали
 самката на Голиат се змурнала

В дъното на тежките води отнасяйки
 семето на Кита в себе си

Нека пък с китоловни кораби
 с циркаджиу
 и харпунджиу
 океана
 Най-големия замисъл на природата
 се таи в утробата на водната утроба
 А пък вие щом притихне бурята
 преминете кротко над водите
 и ще видите мехури въздух
 да изплават бели
 и прозрачни
 и да се разтапят в лека пяна
 диша самката на Голиат
 Раснат кротките млекопитаещи
 във утробата на дремещата майка.

Някога приспивния и равен шум
 на сърцето им отново ще прогони
 тишината
 от ушите на планетата.

3.

Няма, няма пак да забучи планетата
 Уви
 Голиат дойде и аз видях:
 беше от дърво и беше малък
 и миришеше на лош безир
 и очите му бяха студени
 яйца на очи
 и не беше от семейството на сините
 защото сините отдавна не виреят
 и гласа на микрофона каза
 че били убили самката.

Той ще си отиде на Реното си
 а голиатоманите
 от цялата планета
 срещу тридесет стотинки само ще научат
 че уви
 няма пак да забучи света
 с ритъма на животинското спокойствие.

1960

Б.О.*

Много е говорено за хората които
 ги е страх да умрат,

* Б.О. - мег.: без особености - Бел.а.

наричат ги герои
ако въпреки страха си
вземат че умрат.
А колко малко е казано за хората
които ги е страх да живеят,
как се наричат тези които
въпреки страха си
живеят?

Как се наричат тези които
не се смеят и не смеят да скърбят?
Как се наричат тези които
не казват ни "не" ни "да"?
Как се наричат хората които
нито спорят нито са съгласни
които не са получавали
удари и никога не са ги нанасяли?
Зная сто негативни дефиниции
които звучат положително за тях:
Те не са маниици и не са нетактични
не са и глупаци;
Те не гразнят с ума си никого
и никога няма да ти попречат
нито ще те объркат, нито ще те подведат
не са ни сантиментални, ни безчовечни;
те не са опасни и не са подозрителни
те не са никакви и нищо не са изобщо
не са имали досиета дори
- стигат им и медицинските картони.
Но и от тези картони се вижда само едно
- че не са умряли.
Докторите са луди за такива картони
защото никога не им отварят работа.
Слух - б.о.
зрение - б.о.
бял дроб - също
злъчката и бъбреците - напълно нормални
рефлексите - и те нормални;
Дебелото черво - прибрано на мястото си
езика - зад зъбите
Стегната и чиста работа ти казвам
ни мазоли, ни гърбици.
Можете да учите по тях анатомия
и физиология даже
но не е ясно това хора ли са
или модели за идеални граждани.

Наричат герои хората които
въпреки страха си от смъртта
умират.
Но как се наричат онези които
въпреки страха си
живуркат?

ДА СЕ УЧА НА ПОЕЗИЯ ОТ ПОЕТИТЕ

Ако искаш да се учиш на вяра, учи се от вярващия
ето истината.
Аз искам да се уча на поезия от поетите,
ето истината ми.

Не зная каква религия е изповядвал еврейския поет
написал сипкавите словеса, растящи като шепота на дъжд
преди здрачаване:
"Човек е краткодневен и пречистен с тъги
като цветето пониква и отлита
като сянка бяга и не спира..."
Аз не съм черковен и не ме интересува
че някакъв си черноризец се е опитал да заключи
поезията на човечеството в каноническите сборници.

Не закачайте поезията на света.
Тя е над всякаква религия, тя е над всякакви поети
Поезията - това са милиарди човешки гласове
шепнещи певещи викащи протягащи безмълвни пръсти
към слънцето
това са милиарди повети шумящи храсти бучащи брястове
посягащи към слънцето
Късали са ги за вази
кастрили са ги във паркове
присаждали са ги и са ги гънали по телове и по хасми
и те са падали и са загивали
Но дори простряни на земята
приличат
на пречупените птици сенки върху камъка.

Слушайте бученето на милиардите надежди
ехото на милиардите самотни гласове
висящо като прах във космоса
песните и гумите стари нови хилядогодишни и миналогодишни
сред които земното къло се рее в предначалната си
крива
Все по-нагоре и по-нагоре.
Безкрайното присъствие на човешки мечти за слънце
сред мрака на небието
Плътният зов на всички живи мъртви и неродени
Средата материята в която съзнанието плува
и се въззема
и се гмурка за да се възземе пак...
Плътният и безкраен звук
във който атомът на всеки отделен зов е неразчленим
но който съществува само чрез атома на всеки отделен зов.

Не засягайте поезията на света
не засягайте материята
която цялото човечество излъчва за да плува около себе си
Как ще замените плътната подемна маса на милиардите
отделни пориви
със стилизираните сенки които храните?
Движението не е монотонна танцова стъпка
То е силово проникване

В съпротивляващото се присъствие на мъртвия
безчувствен космос.

ЦВЕТАН МАРАНГОЗОВ

ПАЛАКАРИЯ

Където момите стояха разкрячени
и пееха тригласно
а синкавия прах между нозете им
се мокреше

Където един младоженец разкъса
котенце живо
и червена роса опръска бялата шия
на булката

Където бавно преживяше биволицата
и първата млечка
капна върху топлата ѝ муцуна
а ружата пламна

Където в Палакарията детето
подгони някаква риба
и намери в тръстиките главата
на своя баща

СПЛИН

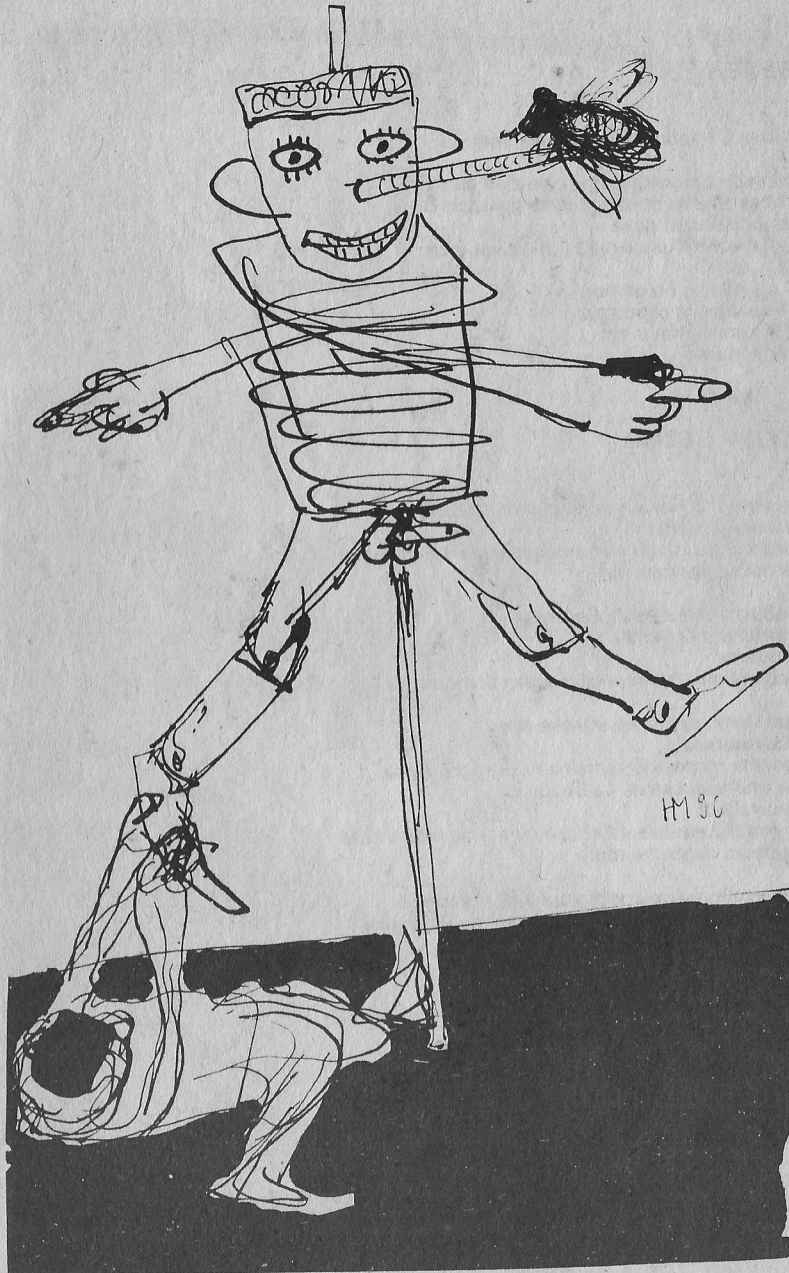
По радиото плачат децата на Русо
Западен вятър гони бездомните облаци
Шлагера на детството
прелива от брега на Дунава -
бурите се носят по течението
Скъряца ветропоказателят ръждясал
Дните ми текат назад
Времето-шивач само хастара си обръща

Спомен без картина
Поглед на ключалката в гърба
Храчката в устата се завръща

Гълъбът отсреща е карфицата забогена
в окомото

Будно равнодушие към опитното зайче
Злото изведнъж се просълзи -
сега когато маската с лицето ми се сростна

КЪСЕН ЧАС

Тишина - след млъкнал хор

Като пребита котка - мъглата се влечи
по мокрите улици
Сенки от сажги се вдигат след нея

Вслушвам се в безпосочната тишина
на нощта

ГРАФИКА

Нощна пеперуда
на рамото
на един убиец
който изважда бушоните
на деня

Ани Илков

8

/ученическа балада от 70-те години/

"Затворена градина е моята сестрица невеста,
заклучен кладенец, запечатан извор,"

1.

Вече 8-ма година за тебе съм девствен
в невероятно тъпия израз:
"Тя беше... и ще остане..."

Град Видин. 1972 пъти онаниращи ветрове
пръскат семена, берат диви ябълки,
месят хляб и подреждат Дунава.

Започвам от Новата ера!

Но още помня възможностите
на скалъпената ни връзка,
която можеше да не бъде...
/Ако можеше да не бъде - щяхме ли?/
Ако можеше, никога не щяхме да се разхождаме
върху крепостта на ученическите си чистотии,
наречена: "Как си?...Защо ме целуваш?"
Щяхме ли вътре в крепостта?
Щяхме ли край нея?
Щяхме ли над нея?

Щяхме ли /като късните римляни/
да полудяваме от библейски халюцинации?

Кой знае, дали когато се карахме
щях да получа в колет нощно гърне,
пълно с ябълки и глюкоза: "Дръж ябълката!"

Щяхме ли, ако можеше някога,
да престанем да разхождаме котки
из Видинските Централни Гробища?
Може би -
шестици по Химия,
без матури по Физика,
външна търговия
с артрит на бащите и майките ни:
"Дръж ябълката,
заведи я до тялото си
и я засади там!"

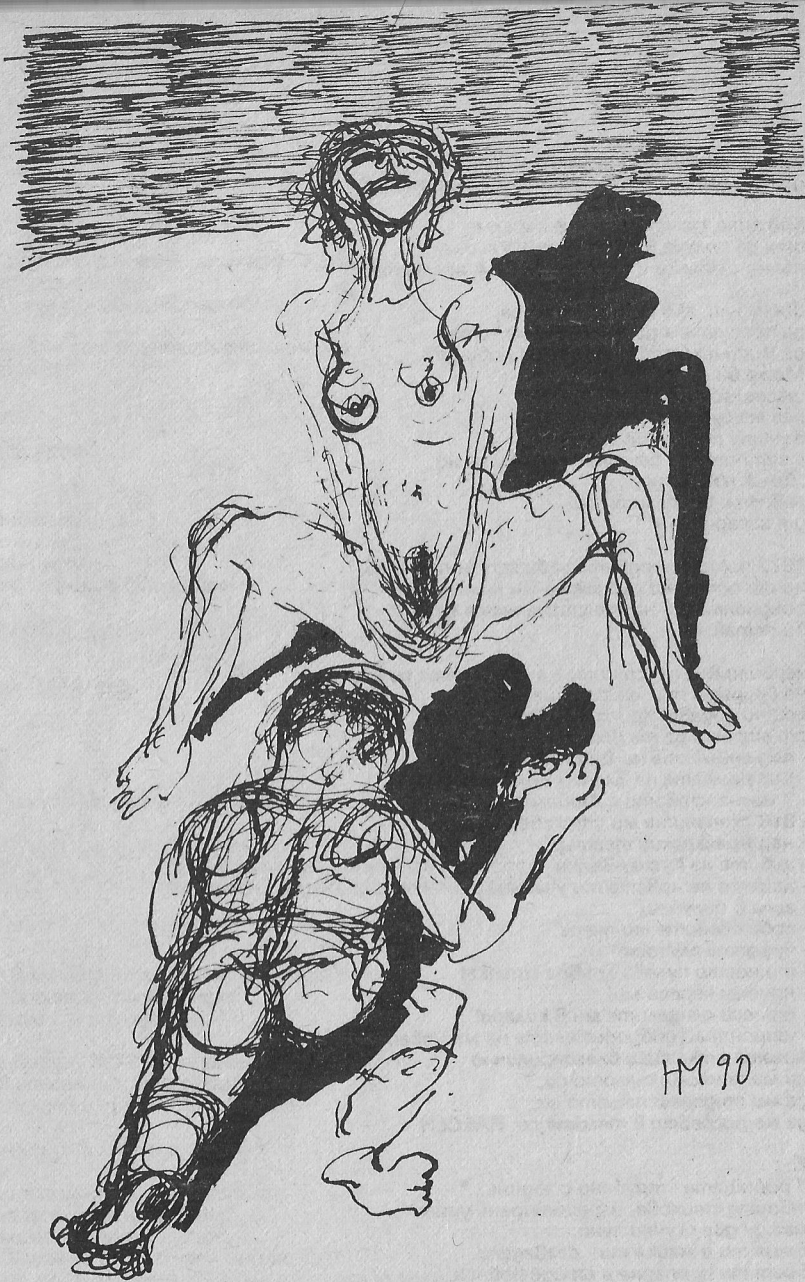
1972 пъти ветровете забиват жила в теб,
но ти оставаш със заключен химен,
обърнала гръб на менструалната кръв.
Ти оставаш! -

червило върху устните на майчината си къща,
на бедрата ти лежат книгите,
които издава "Христо Г. Данов"
от страст да те има...
- под снимката на Дейвид Бауи
- във рамката на Златю Бояджиев
- в познанството с Любомир Шарланджиев
- във сканпите ми стихове
- над Врачанския театър
- зъбите на Кумчо Вълчо
- лицето на новата ти учителка
- гола в полунощ
- собствените ти пчели
- чуждата глупост
- ти носиш нулева кръвна стъпка!
- приеми черепа ми!
- отнеси сандалите ми в килера!
- шпионирай добродетелите на мъртвата си баба!
Когато отказваш благоприлично
да ми донесеш тялото си,
да ми отгадеш тялото си,
да ме погребеш в тялото си. **НАЕСЕН**

2.

"Гробищата - трупа̀но с години..."
твоите стихове, изрецитирани унило
между две скучни луни.
Баща ти и майка ти - разведени.
Брат ти пропадна и отиде войник.
Дядо ти подигва и обръсна аг-
вокатската си брадица.

Представям си как е натрупа̀но всичко:
майка ти! - когато се мие сутрин,

когато се жени към обег,
когато девет месеца стъпва потайно,
когато те ражда,
когато ляга с чужди мъже,
когато идва климактериума привечер,
когато настъпва Апокалипсиса...

Раждането е разхвърляне на предмети!
Смъртта е тяхното подреждане!
Внимание!
обяснявам ви как живее Поета:
една страница - две страници
+
три страници и още две страници
= 8!

Беатриче¹, не ме докосвай!
Беатриче, не ме докосвай
със сополивия нос
на плътските ности.
Протегни ръка -
дай хляб на почернелия циганин,
дай глан на ослепелия бедняк,
дръж пижамата на лунатика,
изпери бельото на болния от дезинтерия,
разкъсай ушанката на оглушелия,
изсипи бюста си в пясъка,
налей море в ноздрите си,
развълнувай тихия, така Тихия
океан на ежедневните вечности.

3.

Разказвам за тая обич...
Ако беше момче,
ти щеше да прелъстиш майка си
и да я захвърлиш в мита за Егип.

Но ето как стъпвате двете ръка за ръка
между експозиционираци мъже и жени. ПРЕЗ ЛЯТОТО

Дай очите си за целувката ми, Боби!
Дай зъбите си за целувката ми, Боби!
Дай ноктите си за целувката ми, Боби

Вие Вечеряте заедно,
провинциални балзаци гледат с ужас
как се чукате влюбено-зверски:
- Наздраве! - викам ви аз.
- Наздраве! - събужда се баба ти в гроба
и сяда до вас.
- Наздраве! - и жената на Бодлер почернява.
- Наздраве! - Мопасан заболява от сифилис.
- Наздраве! - един ван гог става от съседната маса
и ви поднася ухото си.

Боби, къде си?
Аз ще бъда в чуден панталон -
ших си го сам,

77
90

В къдри от звезди ще блестя
и ще танцувам като слон...

4.

"Тосканецо, ти който през огъня минаваш невредим..."²
и нищо повече не мислиш,
докато тялото разпалено заглъхва
като глас по телефон.

Град Мездра. Мраморна гара с предупредителни табелки
като непокръстени деца...

"Ето го бога и време е вече да питаш съдбата"³

- Ще пресека ли тия улици с един приятел в джоба?⁴

Ще пресека ли тук - на кръст или на конус в девет части?

"Оборище" 23 и моето съсипано:

- Извинете, тука ли е Боряна?

- извинете, тука ли е Боряна в събота вечер

- кой ще ме води надолу-нагоре

- тука ли е тя в неделя на обед

- тука ли е миналата година

- тука ли е през XIV век

- тука ли е през по-нататък

- кой ден сме днес?

"А той отвърнал - вечност!"⁵

- Серафиме⁶, - виках аз,

Серафиме,

Серафиме,

изведи ме

в Емпиреята на вечното си палто!

Аз искам да видя живота си голу,

в другата случка:

Там няма камина - вятър и студ.

Гълтат косите ми пясъка луг.

Вчера се молах - нека да мина!

Днеска се моля - не! - да загина.

Водят ме дами, госпожи, Вергилии...

Спрете историята!

Тоя миг ми е мил!

Кой преброява нощем бръсначите?

В моя сън кой се навесва разкрачен?

Спрете историята!

Искам да плача!

5.

Ето я тая балада, в която аз пътувам от София за Вигин.

Ти се качваш на Мездра... Ние двамата - питагорейски седмици

в изразходените два кръга на живота, моя и твоя кръг -
нежно докосване - 8!

Обърнала си се внезапно

и поглеждаш с отвращение

плешивото лале на черепа ми:

"Ани, това ти ли си?..."

Ани, това аз ли съм?..."

Но животът не спрял.

Тогава съм се подхлъзнал учтиво...
И падам върху безконечните ножове на релсите...
"Боже!"

=====

Глава - на Запад.
Лице - на Север.
Глас - на Изток
Задник - на Юг. ПРЕЗ ЗИМАТА

Озирисе, мой Озирисе,⁷
пак те разкъсват през зимата,
за да възкръснеш през лятото.
Но стани - да сбереш от полята
очите, косите, душата си.
Ти стани! - ето пролет е, лято е -
кой е пръснал тук толкова злато?
Като върби седят край речицата
твоите мънички лански дечица,
ти мини край тях, целуни ги...
Чуй как плаче за тебе Изига:

Дай му миг, дай му младост - спаси го!
Дай му миг, но в живота зазигай го!

Бележки към ученическата балага:

1. Героиня от "Божествена комедия" на Данте Алигиери. (Учи се в 8-те клас.) - Бел. а.
2. Цитат от Първата част на "Божествена комедия", наречена "Ад". - Бел. а.
3. "Енеида", или по-точно малък цитат от тази епична поема на Вергилий. (Тя не се учи, но за нея се споменава в 9 и 10 клас.) - Бел. а.
4. Този приятел е Данте Алигиери. Той е умрял още през 1321 г. и затова аз имам честта да нося в джоба си само неговата книга. Тази книга е "Божествена комедия". (Тя, повтарям, се учи в 9-ти клас.) - Бел. а.
5. Руският поет от XIX век Т. Батюшков полудял и когато го питали колко е част от той отвърщвал: "Вечност!"
6. Йордан Йовков и по-точно неговият разказ "Серафим". (Учи се в 8-ми клас.) - Бел. а.
7. Озирис и Изига не се учат, затова вижте в съветския речник "Мифы народов мира" - Бел. а.

ЗНАК И ПАМЕТ

ИВАН КРЪСТЕВ

ГИЛОТИНАТА И КИСЕЛИНАТА

/Из "Анатомия на политическото тяло"/

"Това не беше Восък"

Има ли в музея на мадам Тюсо Восъчна фигура на Ленин? Има ли връзка между големия пожар, който унищожава музея през 1925 г., и статиите, които по това време се появяват в западната преса и които твърдят, че в Мавзолея е изложено не балсамираното тяло, а Восъчна фигура на Ленин?

В книгата си "Животът на Ленин" Луис Фишер не дава отговор на тези въпроси, но излага факти, които имат пряко отношение към един възможен отговор.

Позорението спрямо автентичността на мумията става причина група журналисти, между които и Фишер, да бъдат поканени да разгледат светинята. Разглеждането се съпътства от кратка беседа, изнесена от световноизвестния биохимик проф. Збарски /участник в балсамирането/. След като предсказал, че тялото ще се съхрани в този вид около сто години, професорът отворил херметически затворената стъклена витрина, хванал Ленин за носа и обърнал главата му на ляво и на дясно. "Това не беше Восък. - пише Фишер - Това беше Ленин."

Тази фраза, една от най-важните в историята на нашия век, слага край на опасна илюзия. Изправен пред пределния большевишки наглед - мумията, Западът за първи път ясно и отчетливо прозира, че большевишката революция не е превземането на Бастилията през 1917 г. Якобинската метафорика, която години наред зад гърба на западния интелектуалец "интерпретира" събитията в Русия, изживява клаустрофобични пристъпи. Ленин не може да има Восъчна фигура, неговото тяло символически забранява създаването на подобна фигура.

Паралелът между Восъчната фигура и мумията, между музея на Тюсо и Мавзолея в завършен вид изразява противоположните представи за властта, а оттук и различната анатомия на политическото тяло, които са в основата на двете революции - френската от 1789 г. и руската от октомври 1917 г.

Предмет на този фрагмент е екзекуцията на Луи XVI и унищожаването на Николай II. Убийството на краля и императора, символическото измерение на технологията на тези убийства, тук се разглеждат като шифър, който ни позволява да разчетем закодираните програми на двете революции.

Идеята за новата революционна телесност, за "новия политически Агам" се търсят не в утопичните съчинения на идеолозите, а в начина, по който се екзекутира символиката на стария свят.

Гилотината

"Убийството на Луи XVI е политически акт." Процесът над краля е процес над правосъдието. Подобни твърдения днес са общоприети. Залезът на френския марксизъм в огромна степен се оказва и залез на "съдбовната представа за Френската революция". Днес вече е ясно, че Френската революция решава един основен проблем - физическото отстраняване на краля. Тялото на краля се оказва неразрешимото противоречие на променящото се френско общество. Защото за френското общество от XVIII в. тялото на краля не е метафора, а политическа реалност. Неговото физическо присъствие е необходимо за функционирането на монархията. Революцията трябва да метафоризира тялото на краля. В определен смисъл гилотината е работилница за метафори.

Революцията е длъжна да екзекутира тялото на съществуващата власт, божественото право и конституционната неприкосновеност на монархията. Лишаването от неприкосновеност е един от начините за производство на политически метафори. Но конституционната неприкосновеност на монарха е гарантирана от самата революция. Конституцията от 1791 г. изключва възможността кралят да бъде екзекутиран. Поради свещения характер на кралската власт, кралят е неприкосновен докато е крал, а лишен от своята свещеност, той може да бъде съден единствено за престъпленията, които е извършил като обикновен гражданин, като не-крал.

За да екзекутира краля, революцията трябва да екзекутира собствената си легитимност. По този начин гилотината става работилница за незаконно производство на метафори.

На 13 ноември 1792 г., изправен пред Националния Конвент, Сен-Жуст произнася реч, която трябва да разреже възела: "Аз взех думата, граждани, - казва той - за да докажа, че кралят може да бъде съден, защото мнението, което защитава кралската неприкосновеност, и това на Комитета, който иска той да бъде съден като обикновен гражданин, са еднакво погрешни." За Сен-Жуст е важно кралят да бъде съден като крал и за това той го обвинява в метафизично престъпление - "престъплението, че си бил крал".

Разделянето на властите символически се оказва възможно единствено като физическо разделяне на двете тела на краля - политическото тяло на Луи XVI и тялото на бащата и съпруга Луи Сарет. В този случай гилотината символически не убива, а разделя. Не издържал раздялата, невинният Луи Сарет бива погребан, а политическото тяло на Луи XVI в метафоричната си цялост е изложено в музея на Тюсо. По заповед на революционните власти, преди екзекуцията Тюсо е изваяла главата на Луи XVI.

Тялото на властта е ампутирано от тялото на краля. Главата на краля е изваяна от восък, а восъкът е тялото на печата. Луи XVI, бидейки абсолютната власт, е бил и абсолютният печат. Революцията разделя тялото на Луи и тялото на печата. Мадам Тюсо пародийно ги събира.

Киселината

Смисълът на большевишката революция е заключен в символическата интерпретация на два биохимични процеса. Първият е протекъл през юли 1918 г. и може да бъде описан като разграждане на основа с киселина, вторият е протекъл през януари 1924 г. и може да бъде описан като превръщане на мъртвото във вечно живо, в известен смисъл вторият биохимичен процес е чудо.

Тук ние ще се спрем единствено на разграждането на основата с киселина. Или с други думи ще разгледаме убийството на руския император Николай Романов като етап от превръщането на обществото в конспирация /в смисъла на Вл. Тодоров/. Самото убийство на царя е част от конспирацията. То не се отличава от убийството на който и да е дребен буржоа. Няма процес, нито драматични речи, няма обвинения и престъпления. През нощта Романов и семейството му са изведени от града /Екатеринбург/, разстреляни са, телата им са натоварени на камион, откарани някъде и заровени. Дори не се знае кой е дал нареждане за убийство. По парадоксален начин убийството на руския цар се оказва лишено от символическо измерение. Главата на Луи XVI отхвърча в центъра на Париж, в центъра на френската революция. Николай Романов е убит като куче в "глубинке империи". Престъплението на царя се законспирира. Ако убивайки Луи, френската революция екзекутира конституционната си легитимност, то убийството на Николай е отказ от легалност. Проблемът, който стои пред большевишката революция, не е свързан с узаконяването на чисто политическия акт, какъвто е убийството на Луи XVI. Проблемът на большевишката революция е проблемът на криминалния престъпник - как да скрие трупа така, че той никога да не бъде намерен. Не тялото на императора, а неговият труп се оказва пречка за реализиране на большевишките проекти. След като коронованите трупове биват заровени, те отново се разравят, за да бъдат заляти с киселина. По късно бива разрушена и сградата, в която Романови са били затворени. Ако убийството на Луи е политическо престъпление, то убийството на Николай II е криминално престъпление, отнемане на живот с цел ограбване.

Идеята за унищожаването на властта, премахването на класите, автоматически поставя большевизма отвъд политиката, отвъд политическото. Унищожаването на властта се оказва възможно единствено като безкрайното изтощаване на една тотална и неограничена власт. Идеята за унищожаването на властта превръща същата тази власт в абсолютна ценност. В този смисъл тялото на Николай II вече по нищо не се отличава от милионите други тела, населяващи нелегалното пространство. Самото излизане в нелегалност на практика изземва мощта на императора, защото силата на неговата власт е била в законността ѝ, а именно законността е поставена във от закона. Николай II представлява заплахата единствено във времето и в този смисъл единствено с трупа си.

Публичното и нелегалното окончателно са си сменили местата. Гилотината е напълно излишна. Единствената власт, която крие в себе си императорското тяло, е властта като история, като време. Императорското тяло е изгубило органическата си същност, то е опасно като геологическо образувание.

Киселината, с която е залят Романов, е истинското оръжие на революцията. Новата власт не екзекутира - тя заличава. Социализмът се оказва краят на социалността.

Според някои хипотези киселината, с която е залят трупът на императора, е основната съставна част в разтвората, с който е мумифициран Ленин.

ПОЕЗИЯ

КОНСТАНТИН ПАВЛОВ

АГОНИО СЛАДКА ...

Първото ми умирање -
 като преживяване -
 беше изключително.
 Повторенията изхабиха чувството.
 Предвкушването на самата смърт обаче -
 полъх, тембър, аромат, видение -
 произвежда по-сладостни тръпки. -
 Всеки път.
 Сякаш любиш,
 полубезплътно,
 самия себе си.
 /"Обладаваш така,
 както би обладал огледало."
 К. Павлов/

И се раждаш -
 пак от себе си.
 Едновременно -
 син, баща и близък
 на самия себе си.
 Как да го изразя -
 странен двойник:
 вече си ТАМ,
 а още си ТУКА.

Ето този миг.
 Този миг...

Другото е досада, ритуал. -
 Свалям ти шапка, скучна бабичко;
 да беше сменила поне чаршафите.

БОЙКО ЛАМБОВСКИ

АЛЕН ДЕКАДАНС

Поема

I. ЛАГЕРНА ПЕСНИЧКА

Момченцето играе, тича, пее,
 изяжда своите шницел и компот.
 Момченцето от лагера живее
 богато и жизнерадостен живот.

Като часовник вечер се навива.
 Като часовник сутринта звъни.
 Със своите другарчета заспива
 и с тях се буди за безгрижни дни.

На своите другарчета засага
 устройва в оградената гора.
 И своите другарчета напада
 в една военизирана игра.

Момченцето обича да го хвалят.
 Обича да играе на война.
 То силните с респект заобикаля,
 а слабите изблъсква настрана.

И вечер, в тоалетната, когато
 с другарчетата тайно пуши, то
 с възхита гледа оня от майфата,
 който е силен, хитър и жесток.

Защото казва: "Този свят е гнусен,
 но аз съм Тартор тук - за векове!"
 Пък лагера не можеш да напуснеш,
 и няма, няма други светове...

Лъщи небето като от коприна.
 Почти христоматийно то лъщи.
 Момченцето от тук ще си замине
 почти щастливо, страшничко почти.

II. КОЛАПС

й
 ко
 пух
 мечо
 мечтаното утре
 съм чавдарчето е примерно дете
 аз съм българче

аз съм лека нош деца
 аз съм десет малки негърчета
 аз съм овчарчето калитко
 аз съм винаги готов
 овехтял "Плейбой" - позив на балканското дисидентство
 аз съм Жизнерадост и Дръзновение
 аз съм котето, обесено в името на народа
 аз съм Тимур и неговата команда
 аз съм Повелителят на мухите
 и Мухата на Повелителите
 аз съм Елате хиляди младежи
 аз съм братска помощ за АВАНгВиджистан
 аз съм човек от народа
 аз съм народ за Човека
 аз съм пролетариат за диктатурата
 аз съм Левски ей ме на
 аз съм за няколко долара повече
 аз съм Исправи се гора от стомана
 аз съм Заплакала е гората
 аз съм прелъстителят на комсомолски активистки
 аз съм обект за изнасилване от целомъдрени гружинни
 ръководителки
 аз съм Европа, по която броди призракът
 смел реактор под съветски флаг
 аз съм тъмен балкански субект
 аз съм погналвачът на мавзолея, пожарогасителят на
 Райхстага, папата на убиеца, чадър през септември
 ще бъде май
 аз съм Градът ГУЛАГ и Архипелагът на Слънцето
 аз съм тотолитарната шизофрения
 аз съм тотелитарният шизоиден тип
 аз съм отляво, отгясно, отгоре, отдолу и отстрани,
 вътре с Единий светъл, вътре с двете глави,
 вътре с трите крака, с Бандата на четиримата, с Петимата
 от Ремса и петимата от Моби Дик
 аз съм вътре с истмат, диамат и самизгат
 съм аятолах, Нагорни Карабах, съм Шах и Мат
 демократичен сплин
 демографски сплин
 мустафа Гяуроглу
 от Шао-лин
 ИВД КМР ЦУМ СГНС
 АОНСУ АУАКС СИБ НАТО
 СБП УБО СДС АСО БСП АЛФ
 ПЕТЪК - 13
 §22
 "0 39"
 681 - 1944
 99,99% за!
 № 0085631
 ЕГН.6003136922
 ~ ≈0.

III. ПЪРВИЯТ И ПОСЛЕДНИЯТ

Виждам - старецът излиза с чер костюм и бяла риза,
 с треперлив бастун в ръцете - тръгва с левия си крак.
 От косата му се рони марш на богри ескадрони,
 а над него ален гарван грачи с тръбен, кобен грак.

Старецът с упорство крета към трибуната, където
 ври разпенено морето на човешкия прибой.
 Той не вижда и не чува, той накрая ще доплува
 сърповато, чуковато - като крив, ръждясал Ной.

Ще възлезе - сух и важен, нещо дрезгаво ще каже,
 а когато поутихнат долу масите, над тях
 той ръкави ще засуче и със старческо юмруче
 ще опита да научи хората на ум и страх.

Ще опита, но в тълпата някой пръв ще се замята -
 Най-Последният гнева си яростно ще възвести,
 и с бутилка ще замери птицата кръвавопера,
 и от радостна възбуда гарванът ще изкрещи.

"Долу, долу!" - ще завикат пъстрите и разнолики,
 трудно мислещи тръстици на народа отъплен.
 И тресавище ще зейне пред обувките музейни
 на оратора, залязващ като крайцер накренен.

Най-Последният тогава с лакти път ще запроправя
 към трибуната, която като постамент стърчи -
 своята правда да изплаче... Добере ли се обаче,
 ще се добере с червени, бичи, огнени очи.

Ни ще вижда, ни ще чува как се рее и ликува
 с дрезгав грак из синевата кръвавият идеал.
 Ни какво гори в небето - Бог, звезда или ракета,
 ален гарван или гълъб - апокалиптично бял.

IV. МИНУТА ЛЮБОВНО МЪЛЧАНИЕ

Не да бъдеш
 уморена тояга, инкрустирана с юбилейно злато
 Не да бъдеш
 железобетонен балван
 Не да бъдеш
 самодоволен призрак,
 понесъл наградите си
 като хроничен сифилис
 Не да бъдеш
 уравновесено кресло,
 което преживя вестници,
 пие сода и тананика
 Не да бъдеш
 трамвай, оплют
 със скришом изядени семки

Не да бъдеш
неврастеничен пророк,
алкохолен балон,
жаба, зинала срещу всичко: "искаш!"

Не да бъдеш
овехтяваща кожа,
епидермис, жилещ предсмъртно,
наркотичен ожесточител
ВСЯКО НОВОРОДЕНО
Е ОТГОВОРНО
ЗА СВОИТЕ ДЕДИ
И ЗА СВОИТЕ ВНУЦИ

та нищо нищо
няма няма
да те отнеме
така те обичах -
като желязната вършачка
о която счупих своята ключица
в невръстни лета,
като ориенталското ни добродушие -
пълно със страх и жестокост;
така те обичах -
като чашата, в която си срязах ръката,
като моя
руско-еврейски приятел,
който изправи срещу Системата
самоотвержената си диагноза;
като дъската, която ми служи за маса,
като вярата, намерена и загубена
подобно парче слюда,
подобно политическа идентичност,
подобно първа любов,
купена с бутилка ракия

Вътре в мен си - незаменима, неизбежна и смъртоносна.

така те обичах
така те обичах
така те обичах

ВИРГИНИЯ ЗАХАРИЕВА

КРАТКО РЪКОВОДСТВО ПО ЗАМИНАВАНЕ

останахме
празни кутийки
пълни със ехо
и дълги
дълги разпертушинени
улици
неводещи
никъде

Вече
не може да се чете
да съзерцаваш
- ГРАБНИ ПЕРОТО ДРУГАРЮ
- грабни го ти

добре
аз ще съм кагифето
тъмно и меко
в кутийката
и дяволче
на пружината
дето изскача

а синът ми
пролитане

първо
малък завой и
паг
във гнездото
после
по-дълъг
и накрая се забравя
накрая се лети
лети
из топличкия въздух
с премръзнали крака

загължително
напред назадване

монолозене
близост нихилизъм
кое точно парче от пейзажа
коемо сънуваш
никога не съм го сънувал
но да не се отплесваме

отваря се бележника
отмятат се липсващите
и се затваря отново
взима се вестник
тоалетната
ето го чувството
удва отвътре най-папски
щръква в левия край на прозореца
подутина на челото
топка в стомаха
къщата улицата
дървото гаже
съседката гадна
последно премятане
в погледа

какво тътри хлебарката
когато светлината
палне крака ѝ

заминават

заминават
слагат в куфара
разни неща
МОНРЕАЛ
ЛОС АНДЖЕЛИС
АСПЕН
ПАРИЖ
ебала съм му майката
тръгват
провличат нишката
кому бяха нужни тези части преди
къде ми е предницата
аз съм гола
загърната
само
с една
бедна
българия
без свидетели
без надежда

най-после
разпахме
самотата
какво друго
освен да вдишвам
направо с мозъка
прякното еднокрако
разпятие
и да броя с тила
канките

ЕСЕИСТИКА

ЕДВИН СУГАРЕВ

С ПОГЛЕД НАЗАД

"Аз питам нищото, което нас ни движи -
в тия гробища, където предполагам,
че страхът расте полека-лека
и мъти приказната птица Рух."

Хулио Кортасар

Къде отива днес това, което ни е движило през нищото; което е било самото нищо,
набъбнало и метастазирало; нищото, издънило собственото си несъществуване и
пръкнало се чрез едно чудовищно рождение в слово, мисъл и дело; нищото, затлачило
проходите към бъдещето и превърнало настоящето в огромно бунцище, в гробищно
обиталище на страха. Къде отиват грандиозните оцъкнени паметници, камарите с

плакати и възвания, въздигащи се към небето на перфигурния си оптимизъм; къде люлеят гуши мастодонтите на словото, в чии безлюдни коридори подлудели паразити се лутат в лабиринтите на собствената си абсурдност; къде са струпани лицата на безличията, облечени във позлатени рамки; къде ли истеричничат поемите и одите, къде разперват широките си епични платна инфантилно-благочестивите романи; къде е строгият кинематографичен лъч, та да прогледнат милиони и милиарди метри лента и фигурките на екрана да сочат и напътстват по правата посока на Единствено Правилния Път; къде са се търкулнали пръснатите перли на безценни тезиси и съображения; къде е яслата с идеологическата плява, предназначена за пожизнено предъвкване от обезмозъчените мислители; къде, къде е цялото това огромно пространство, натъпкано със знаци, символи, фетиши и слова? Културата - къде ни е културата? Къде така внезапно отпътува, какво се движи там, между отломките? На мястото на бившите дворци, на мястото на неоспоримите авторитети - какво, какво остана днес? Парчета мукава и дрипи от балон, и някаква ужасно гадна птица, която скубе своите хартиени пера и оголва найлоновата си пъпчива кожа.

Едно само гласване с перото на историята и грохотът потвърждава разрухата на всичко наоколо. Наистина ли сме живели тук, наистина ли сме се съобразявали с този условен, уродлив, измислен и недъзав свят? Поемаме дълбоко въздух за вик или въздишка, ала гъхът ни секва - увиснали сме в празното пространство, летим към неизвестното, пропагаме.

В нищото? В небитието? Дори и там трудно бихме се побрели с празните си, нелепи и обемни черупки. Защото нищото не може да е бунище за сътворените без съдържание неща. Защото небитието ще се прокъса под тежкия улов на казани без смисъл думи, и ще рухнем в ново изкривено битие. Защото историята не търпи колапсирани пространства, защото културата не може да съхрани зони на празнота, защото след нас идват други, на които не можем да завещаем пропасти.

Следователно трябва да осмислим четиридесет годишното културно бунище, което оставаме зад себе си.

Следователно трябва да признаем смисловата ентропия на бездуховните ерзац-сътворения.

Следователно трябва да открием причините /и причинителите/ на тази ентропия. Единствено тогава ще бъде оправдан негативният опит, единствено тогава болезнените пространства на мъртвотата, изпитите до дъно мозъци и смаяната, залитаща без опори съвременност ще се включат като живи и логични звена в историческата ни памет.

ПОЕЗИЯ

МАРГАРИТ МИНКОВ

ИНА III

Тези елфи! Причудливи същества,
по своя логика танцуващи във храстите,
замаяни от люляк и от свечеряване,
погалили разсъмването още в полунощ,
жените им отчайващо красиви, до призрачност красиви -
сандалите им лунни и золотата лунна,
а пръстените вечно си забравят по клоните на копъра...
Жените им...сред арфи и цимбали и лири посребрени от докосване
и още нещо, във което се прелъвам, и паячета златни между струните
и песните им - коприна, кагифе, какво да кажа, изпънатост и лекота

/забравих за дайретото и бялата камбанка във въгъла на всяка мисъл/
и огънят гори от самосебе си, от самосебе си което премълчавам.
Мъжете им край огъня и другде, със шлемове от станиол
и ризници от алена трева и лъкове нестреляли по никого -
/родените за танц не са войници/ и дали е ревност изненадата?
и на кого е собственост съня?

Искам думи, за да разгадая и да замъгля
заобленост и рязкост и отдръпване /не казвайте любов/
магия те събаря на земята... дъхът на копъра... на...
Кристал, първо с резба, смарагди, песента им говорих ли за нея вече?
Обяснения и става по-неясно, понятия, танцуващите елфи и кехлибар,
нима не казвам всичко, танцуващите елфи, което може да се каже,
танцуващите елфи, подайте ми кесия с думи, танцуващите елфи,
не с жълтици, а със думи, танцуващите елфи, със описания определения
предлози граматика танцуващите елфи край огъня и питанки
и знак за възхищение танцуващите елфи край огъня и кехлибар
и запетаи, за да си поема въздух,
танцуващите елфи край огъня и кехлибар и полунощ и копъра жените
го миришат!

Иначе ще взема кесията със думи и ще я хвърля в огъня
и кехлибар и копъра жените го миришат и полудяват в танца
обезсилените думи от празнотата си банани без банани
и ябълка в която няма ябълка и нещо във което няма нищо
танцуващите елфи край огъня и кехлибар, поезия превърната във груго,
танцуващите елфи край огъня, и него ли да махна, за да се вижда
за какво е дума, танцуващите елфи, езикът е изпепелен и не достига,
танцуващите, със бронзови игли закръпвам изречението, елфи,
убодох се, мълчанието изтича на едри канки,
танцу - виолетови на цвят - ващите,
жена с гърди заоблени затиска раната със копър,
ел - дъхът му облекчава, "ръката си подръжте на луната" - фи,
танцу - магия - ващи - безпределност - те
ел - камбанка бяла - фи в центъра на мисълта ми.
Танцуващите...

Тези елфи! Измислени от Шекспир или друг, който се е наричал

Шекспир,

или от онзи, който не е успял да бъде, все едно.
Тези елфи! Лудата реалност когато си увит в завеса,
заспал между две представления, между две роли,
между две реплики, между два замъка....
Когато си никъде и си на път за Дания

ПОЛСКИ ПЕЙЗАЖ

Дълбоката същност - печалния кон на поляната
и кораб старинен - платната му бели, старинни,
старинност до болка, до вик, отчаяние, ярост -
утеха във морските шепи, звездичка във шепите божи,
разсъмване, паднало от скъсания джоб на нощта,
повярвало, че е разсъмване, а не монета за опрощение на грехове
и не монета, за да се върнеш в Рим отново
и не онзи музика, в която се обличат тръстиките,
а голотата, истинската голота на коня
/о, той ще я надбяга, ако тръгне/
единственото завещание небесно, което още ни събужда нощем

с бледата увереност, че има смисъл от думи и трева
че има смисъл дори когато няма смисъл
и с изхода е същото и с другите неща е пак така
завръщане очакване и още
о господи къде сме
и звездите многоокуите притворили очи от ревност над кого са?
и земята чия е?
и вработено нима е наследство от бедни роднини?
Ето идват дни и въздишката ни ще стигне
до господаря на разсъмването ще стигне
и корабът ще наостри уши
а конят ще заплува с издути платна
и кой ще посмее да иска обратното?
Извадена от морските вълни
котвата ще потъне в небето -
всяка котва е разпята
възпиращо и пускащо в едно и също време
а времето - тръстика пречупена на две
и кон подслушващ себе си.
О господи къде сме -
банална драма със артисти лоши
и съзнато хилядолетие в портфейла на износен старец
и фалшиви бижута в нозете на блудница -
заплата за фалшиво възхищение.
Нима сме центъра? Нима сме сандвич
във устните на вечността или утайка във кафето й?
Аз нямам повече въпроси, от възхищение съм остарял.
Дали ще мога да преплувам смисъла? /Аз нямам повече въпроси/
Брегът ще ме облъхне със достойнство
с печален кон ще ме облъхне
с невидимост.
Ще събуждам трева и ще бъда
причина и следствие
и храната на коня и коня
и съд за вода и водата която е в него.
Не е ли измислица всичко и бягство наникъде?
/не казвам въпрос/
каприз на един сталактит замаян от дълго стоене
/не питам не питам/.

Моите клепки облепени отвътре с коне и със кораби
а в зениците има тръстики умълчани самотни приведени
ето така....

РОСЕН АСПАРУХОВ

ПЕСЕН НА ТЪЖНИЯ ДЕМОН

Ето, откривам се,
под сребърния скелет на антените.
Сред цветните кубчета и загубения рунд,
с алфа-бета-пукот
в гърдите.

Стъпващ на фаталната зебра.
Слизащ под абсолютната нула,
в чуждите чаши с мелба.
Пешеходец или крупие?
Звук от една фалшива монета
върху плочите?

Ето ме,
хванат от бронза на една танцьорка.
Бъркащ евтиния коктейл на гения.
Неразбиращ, защо висящият чироз
се втрещва като кинокамера.
Защо в арабски мозайки
е затворен умът?
Защо асфалта се разлива в неделния смог,
и лъскави обувки тъпчат лицето ти?

ЮЛИ

Всяка вечер,
затварям последната врата, която
се завърта около оста си, безшумно
като крадец. Остава ме сам,
в квадрат глухо пространство, /и къс
от стъкления мрак, стъпващ по петите ми/
Остава ме сам, с нощната лампа,
с която намирам лицето си, убито от гения.
Ръцете, ръце от кал и боязън, вкопчени
в отломъци светлина. После,
коравият восък на едно огледало
се разчупва от бръчките ми...

Ето,
аскетичните скули на една усмивка?!

Сега луната е съборена, зад дигата
на Вълнолома. И с олюляващи се релси
от зиг-заг краде от сянката на облака,
/и прави странен реверанс към капещите
факли на рибарската флотилия!
Ти се оглеждаш в безмисленото кръжено
на една нощна пеперуда, която каца
върху книги, отпечатъци от пръсти,
и прах от живи хора...

Как да излезеш,
от обърканата орбита на рака, в която
все повече те затваря живота, от кея,
с кривите огледала на Чаплин,
с бризентовата будка-стрелбище, където
улучени в сърцето, като на шега
се преобръщат
тигри и палячовци, а зеленото злато
на една древна кула, е твоето задрямало
детство?

Вече не зная,
реалност ли е ромбoidната форма
на хребета и картоненият ръб на къщите?
Остриетата на мечтите, режещи
виолетови парцали дим?
Ах, колко цветни отражения
от-тераси, рекламни букви и автомобилни
фарове се топят в чашата ми,
стрелкат се по сребърната гравюра
на морето, Викат: "Назад!"

Защо погледът ми
не може да спре мокрите купчинки
от клечки, миди, изкуствени цветя
и фотографии, които изтичат по крайбрежната
алея,

лъкатушат,
закотвят се с мъка,
в рядката кал на юли, за секунда, или
до изгрева на дюната...

Скоро вратата пак ще се завърти
около безшумната си ос, като крадец,
и ние пак ще увиснем,
в един малък свят-аквариум,
ще висим, с изцъклените очи на риба,
между двата бряга на Стукс,
ще въртим на празен ход педалите
на един велосипед

като въздушни акробати,
под нас: сриващата се цитадела
от конфети, фойерверки,

която
ти се надяваш
да не достигне задимения циферблат
на арената, вярваш,
че галопиращото бяло конче, карнавалните
свещи и потните озърлици от камбанки
е само повтарящ се сън,
гобрият призрак,
от витрината за детски играчки...

Понякога ти се иска
да се отречеш от уморения свят, вкопчил се
в мускулните влакна и зениците ти,

който те дебне с невидима цев,
зад решетки и канцеларии,
да потърсиш покой
в зелената бездна на олеандъра,
преди мъртвият сезон с преобрънатите
лодки да е заплавал в живота ти,
да забравиш
самотния монолог на цар Егип.
Свали потния монокул, за да не виждаш
слепците на първия ред, те не разбират
нищо.

В опушеното купе на един вагон
се връща първият влак
на детството, и ти седиш
на същото място 37, срещу пукнатата
рамка на пейзажа.

/Ако изтеглиш червения лост
на спирачката,
от прозореца ще изхвъркне кондуктора-призрак...
През счупените очила ще се върне
едрият дъжд и книжните паряходчета,
пръскащи се искри, лампи и приятели...
През синята течност на една епруветка
ще се разлива
един карусел, модерничестична картина.
Странните черти
на твоя непознат двойник, криещ
лицето си
под една африканска маска./

ЦВЕТА СОФРОНИЕВА

СРУТВАНЕ

Къщата на дядо ми се пори по роговите шевове -
на дъното на дяволското ѝ разцепване ще са подпорите,
в които неиздържалите стени се блъскат
и се изсипват трескаво на прах.
Калта бе първото, но тя поддаде -
в плета и керемидите, у хората
със създадена от нея плът.
Само жилките в старите греди изтраяха.
Изгни дървото, изпепеля с годините кората му,
изрониха се дъсчените сводове.
Но жилките, ужилени от дланите на дядо,
когато е забивал колците, ги има още.
Оголени са вече, не остана дори прахът от другото.
Отвя се подир прашеца на липите. Замижавам.
Прижурия слънцето. Жилите съхнат.
Животът им се изпарява, устремява се към дядо.
- Ще дойда утре, ще я направя същата, -

усмихва се пресилено баща ми и отминава.
 Събират се изкоренените отломъци
 в основите на къщата. Едно стомне,
 кафяво, с чучур на ръкохватката,
 е оцеляло до манерката от деветстотин и тринайста.
 Заг къщата - по право заг мястото с основите, където
 по-рано беше къщата на дядо ми,
 се шири орех, едни години костелив,
 а други - мек. И него дядо е сажил.
 За клоните на този орех вече има много място.
 А плодовете му ще падат в самото дъно на основите.
 И корените му ще ги разместват,
 за да се върне в жилите водата - и ако те не разцъфтят -
 поне през тях да се напълни стомната.
 Вода и стомна да запазят в дъното на времето
 кръвта и топлината на ръцете.

УТРО

Душите си душехме в пиянската сутрин,
 а отвън излеждаше, че ги любим.
 Любовите си прашахме в ръцете на други
 много преди мракът да се вдигне.
 Рожденикът имаше право на първо повръщане -
 и да светне душата му,
 рана от счулена в лицето му чаша
 предизвикваше зазоряване.
 Налягали мълчаливо по пода
 в обещанието на чергата да ни стопли,
 ние мислехме, че сме свои
 и мокрите ни души се обичат.
 На разсъмване някой каза: Още
 не сме си помагали, а си говорим глупости.
 И тогава поискане да станем.
 Всички рани измихме в озриците.
 Съхнеха устните ни, само докоснали
 сянка на изгрев, който се пие до дъно -
 едва я разпознахме в мрака.
 Небето тържествено падаше върху очите ни -
 обърнахме гледците срещу слепоочията.
 Замеряхме с отпадъци чергата,
 додето цялата се скри.
 Опънахме острите си желания, устни, жили -
 да повдигнем небето. Да презгракнем от изгреви,
 докато научим поне едно от имената си.

НА ПЪТ НА ЗАПАД

Дума в непознат език.
 Знам, че има някакъв смисъл,
 нещо значи.
 Може би не е съществена.

Може би е съюз.
 Може би е име.
 Често срещана или странна за ухото.
 Уча разни езици.
 Вслушвам се в потоците на всяка реч.
 Търся думата в извижките на рамене и хълмове,
 на реки и мостове.

Следя въздуха в колететата
 на гласните от устните на близките си
 и на неблизките.
 Издирвам езика, в който
 аз съм дума.
 Той е вече познат. Той е чужд.
 Морфологията и синтаксисът са ми непонятни.
 Дори когато изучих граматиката,
 не попадам на точното си място в изречението.
 Чуждица в езика си.
 В онзи български по улиците на София
 и в писмата на майка ми.
 Какво недоразумение - именно сега.
 Историята сеги на чаша чай с родителите ми.
 В България думите може би придобиват смисъл.

ЧИКАГО БЛУС

Чикаго блус.
 Алеко видял кланици тука.
 Къде са?
 В ирландския, гръцкия,
 китайския, в кой квартал са?
 Чикаго блус.
 Бира "В стар стил".
 "Олд стайл"?
 Блуът, Чикаго или бирата?
 Чикаго блус.
 Черен като оркестъра
 като шапката на певеца
 като пръстите на китариста
 като челото на пианиста
 като бузите на барабаниста и
 масилото на това уж-стихотворение
 Чикаго блус.
 Върху фанелките. По стените.
 В къдриците на косите.
 По пияните ми ресници.
 Чикаго блус.
 Алеко не пише за него.
 До Чикаго.
 Назад е въпросителна.
 Тогава
 чуваш
 Чикаго блус.
 Расизмът е черен и бял.
 И японски. И всякакъв.
 Из кварталите на света.
 Чикаго блус.

Това е сблъсък
шум в кръвта
ритъм в краката
и бира в стар стил
Едва ли не Пражка
Чикаго блус
В безпаричието на гните
по средата на културния шок
черни гласове и пръсти
черни гласове
и пръсти
А китарите са същите
червени и електрически
Шапката на певеца
пръстите на китариста
челото на пианиста
бузите на барабаниста
моите устни писалката ми
сърцето на Америка

ДЕМОКРАЦИЯ И КОТКА, И ПОЕТИ

Дебела котка влечи в зъбите си катерица.
Сега разбирам
защо винаги съм мразела
котките,
които обичах.
Катерицата не е плъх.

Дуо-дуо няма родина.
Дуо иска да има семейство с мен,
за да има родина.
"Бездомници клетки, отломка нищожна..."
Дуо и аз сме безродни безсилници.
На 38 години той е верующ -
вярва в поезията.
Дори след 4 юни.

Китайските поети по света са два вида:
избягали преди 4 юни
и избягали след 4 юни.
Първият вид мият чинии из Америка.
Вторият вид стават известни.
Те са щастливци, нали?

Аз съм човек с късмет, казва Дуо-дуо.
Късмет са изопачените ми гуми в европейските вестници.
О, в Китай е отвратително!
Искаш ли да отидем
там, където ни дават най-много пари?
Поетът е винаги беден.
Да идем на небето.
Социализмът ни умъртвява.
Западът ни съживява с наркотици.
И щом така или иначе смъртта е близо,

да направим семейство.
Колко жалко, че децата ни
едва ли ще имат зелените ти очи -
китайското черно винаги преобладава.

Мамо, той е китаец.
Пише стихове и рисува.
Красив е и е нежен
като тънките линии в рисунките му.

Днес е ясно като небе
защо Дуо и аз
винаги сме мразели
демокрациите,
които обичахме.

НА ПЪТ НА ИЗТОК

Летя на изток.
Само западните туристи летят на изток.
Може би съм западен турист.
Летя на изток.
Немският акцент на пилотите доказва -
от Америка на изток.
Обратно на Колумб.
Обратно на Колумбовите братя -
днес мои сънародници.

Дори в 1990 е изумително.
За 6 часа прекосявам океана и 1/2 Европа.
6 часа. С влак е по-дълго до Бургас.
Шест часа и светът придобива друг образ,
сменя лицето си до противоположност.
Още три часа и съм в България.
Лицето на света се самозагубва
до самоотричане - вече е без черти.
Какво ли е на изток?
Още по на изток.
В Япония светът навярно има обратно лице.
Навярно светът се е намерил другояче
и придобива смисъл в други линии.

Светът никъде не е друг свят.
Той мени само лицето си.
Страшно е колко безлицев е тука -
едно няма петно от сълзи
върху лакиран паркет.
Обикновено циклачките на паркет
ужасно се изхабяват, ако е лакиран.
На обявите във "Вечерни новини"
изрично се упоменава - чистим нелакиран.
Чистим стар, дори прогнил,
чистим замърсен от употребяване,
чистим мръсен от неупотреба,
чистим забравен, зацапан, нацепен,

изяден от буболечки,
чистим всякак оцапан,
но не лакиран.
Лака отстранете сами -
било то черен, червен или безцветен.
Лака отстранете с чегъртане,
с изтриване, с разтворители за отрови,
с издиране с нокти или с отверка.
Израцете го на ивици,
после по ивиците го доиздерете.
Докато вече няма ничии отражения
по паркета -
нищо вашите.

Сега бялото петно е част
от онази цялост и естественост
на нелакирано дърво,
която дава обратно на света
лицето му.

НЕЛИ САДОВСКА

ЗЪБЕР

По спялата пътечка стигаш зъбера.
Глави да трошат ветровете, държим се.

Зад нас е дървояда, вперен на дънера
в окомото. И торен бръмбар -
наколенки, мека гръд - и той на хълма.

Ще дойде изгрева с двойката гълъби
в кафеза. Пиукане за хвърлей!
На нокът по клеймо и възел.

С пръсти в молитва - покрив за гълъби -
пак сме на косъм.
Разцъфналите човки ще кълват

ръцете ни, гранки да стъпят,
гнездо да се кълбят.
Ще пагаме по тях откършени

на покосената трева. Зад нас е дървояда.
По-кръгъл ходи торен бръмбар.
А изгрева е мокра връв.

Денят
с колчан на ремък
фъфли.

По спялата пътечка ни търси.
На зъбера.

СТЕНАТА

Било е и стена от кал.
И през затворени очи пръстта познава
кой угва, кой те подминава.
Сложиш ли палец на земята,
ще те познае син,
ще те чете.

Било е и стена-дърво.
Стобор на село Варги рог.
Дървото има глас,
пред брадва плаче.
Вземи му нарезите от гланта
за кръвно братство.

Било е и стена от камък.
Подай ръка и огъня му в шепи
ще ти даде сърце.
А кръговете под око?
Баща е камъка, умува как
да те извади от блатото.

Стената от стъкло е похлупак.
Да няма път да тръгнеш и да стигнеш
да срещнеш другата стена-съсегка,
тя да ти стане рамо.
Капак е с ръжда в резето.

Стената в кръг: ти си зърно
и ще те клъвне
петела с ръкавели и нагръдник
чужди пера.

Стената от стъкло е пясъчен часовник.
Брозиш все от едно до...
Той те брои за смахната пчела
под чашата.

В главата въздух, прах.
И пак обратно.

СЛЪЧОГЛЕДИ

Разправяха, че сме деца
на слънцето.

Родени многооки -
как да го изтървем -
с очи го носим на ръце!

А то върви широко
и без копче
на ризата.

Мир насред плагне. Има
по глътка от лъча
до Воськ.

Рамо зад върлото,
и се развъркват че
очи ще ни отворят

кучешко грозде - мех
до мех, и зелка
с фустата нагоре,

ято от чавки
люпи-плюе,
цъка и цъка.

Родени сме за показалец
на слънце, а вятъра
ни прави въртоглави.

Подсвирква
да сме мелници
за пепел.

Само очи, мълчим.
Останаха ни шиш
и шапки.

Нали ни е заровило в огнища,
на камък - няма слънце -
се печем.

Ако превари пратеник
в каруца да натрупа нивата,
слънца ще завъртим до прага.

Не дойде ли, кое око под люсна
ще заговори утре
за нас по памет?

ПОДМОЛИ В МИСЪЛТА

КАЛИН ЯНАКИЕВ

ДНЕВНИК НА СПОХОЖДАЩИТЕ МИСЛИ

ХОРО

На 10 ноември - именно в деня - попаднах в една кръчма и видях как хората изпращат своя "тотем". Онова, което почувствувах някъде около слънчевия сплит, беше хорото, което играха. Хорото е някакъв феноменален израз на нашенския

дионисизъм. Хоро, което е едновременно и псувня и "авое" /призвива-поздрав към Дионис/. То се израеие тук от козла-ноги с лица на разплакани просителни. Няма да скрия, че усетих /именно между стомаха и гърдите, там където стомахът става сърце и сърцето - стомах, където хорото изобщо бива усещано/ някакъв подсловесен, зъл възторг, с умилена сълза в гърлото му.

Най-впечатляващ е органическият кентавризъм на нашенското хоро. То е кентавично откровение на нашенското лице и на нашенските крака.

Първо за лицето.

В хорото неговият "хабитус" просто грее, отпуска се оголва се. Това е лице не на "нищ", не на "смирнен и търпелив", а на об-юздан, на потиснат, на неизгубил мизерната си проклетия катър /не го казвам с високомерие, а както св.Франциск е казал за своето тяло - "братът осел"/. Лицето на хорото грее в умилението на унижеността. То е с лице на човек, който хронически не разбира езика, който му говорят. На чертите му се е отпечатало униженото, полуусмихнато се признание на калпазанина. Лице на страхуваш се от всеки екстаз. Лице на кастриран езичник. Изтощено-важно, калпазански-неподвижно. Лице, което не смее да се включи в хорото, не може да се включи, остава си в трезвостта и гаже урижено я подчертава.

Затова пък краката! Те сякаш са членове от съвсем друго тяло. Те са "изтласкания човек" на българина, те са неговият "таен ход". Това са крака, които тълчат и тълчат с невероятна изобретателност, с артистична злост. Краката и само краката тържествуват. Лице на катър и крака на Дионис. Крака, които развенчават, стълкват търбуха на Чудовището. Крака, които чудесно знаят нищожността на всяка мощ, на всяка световна претенция, на всяко човекобожество. Крака, които всъщност много добре знаят, че всичко е земя, пръст и затова са толкова вещи. Лица, които не издържат лицето, които се боят от гласа, които не схващат езика - и крака - които познават суетата, празнуват я, Вахически я умвърждават, избличават я, даже ѝ прощават.

Наблюдавах ги - колко бяха индивидуализирани в краката си! В лицата - неизразителност, неартикуляция, провал. А краката - тънко, ужасяващо, точно, победно знание за метафизически ритми. Веща, вещерска, знаеща магии умност. Пружиниране, умеещо да всмуче от самата кръв на пръстта, да проявя ероса ѝ. Пета, умееща тъй точно да удари по змийската глава. Всеки удар на стъпалото изрича истинското име на Чудовището, уязвява го в самото му сърце. Всяко отскачане нагоре е тържество, което изрича "Всичко е пръст, всичко!", "Няма болка, защото всичко е болка!", "Няма мъж, няма жена, защото истинското се разиграва от краката!". Краката - до-личното е най-лично. Лицето експозира в краката, разконспирира се в краката, раз-решава се под краката. Поздрав на най-страшното смирение, изчукване на физиономията на нищетата, заклинание на подземните потоци.

И щом се върнеш с поглед на лицата, ги чуваш да ти казват: "ние нищо не правим, нищо! Ние сме толкова бедни! Пуй с нас една ракия! И ти си като нас... И върху теб ще се играе. Върху всички се играе. Битието е едно хоро."

"ГНОТИ АУТОН"

"Гноти аутон" /Познай себе си/ - това дали е нещо като психо-анализ, дали е просто само-отчет, само-виждане /със само-артикулиране/? Може ли да бъде мотив за самопознанието просто желанието да прочистиш и подредиш пред рефлексивния взор мотивите си, страстите си, идеологиеите си? Това желание може би с право бива подозирано от една вторична рефлексия в нарцисизъм, в самооправдаване или в реактивно самодискредитиране. Защо да се самопознавам? За да узная истината за себе си? Но кой съм аз, който искам да знам тази истина и истинен ли е, в истината ли лежи она, който иска да я знае? Така започва резоньорството. А то из-вращава самопознанието, превръщайки го от екзистенциален в академичен, методологичен проблем за самопознанието. Мисля, че така

резонирането се опитва да маскира дълбинната, личностна лишеност от истинска мотивация за самопознаване.

Има и друг вариант. Среещал съм го у самоподклаждащи се самопознавачи, превръщащи самопознанието в ефектна атракция. Тези персонажи имат една отличителна черта - решително превръщат самопознанието в "ние"-познание /"ние, хората, сме..."/. После охотно анализират "ние" в "системите" на добре изучени, предварително философски школи. Двете хватки - учената терминология и превърнатостта на "сам аз" в "ние" им позволяват да изричат тежки избличения, да "демистифицират" и "десакрализират" и изпитват такова неприкрито удоволствие от полученото, че имат вопиеща нужда да демистифицираш тъкмо това удоволствие и тази академична "стръв", с която си го произвеждат. Често пъти съм почти убеден, че това е едно несмело /затова "ние"/ желание да си самовнушиш, че имаш какво да самопознаваш, когато всъщност нищо особено важно не виждаш в себе си. И те безпокои тъкмо това, че не виждаш. Попълваш с "вътрешни призрци" и ги "улавяш" по Фройд, например. Тенденцията към самодискредитация, с която са натоварени тези "призраци" свидетелствува за недоволството от празнотата. А говори и за това: "Трогнете се от нашата решителност и пронциателност, не мислете, че нищо не намираме у себе си, след като говорим за такива ужасни неща у себе си. Такива избличения на-празно не се говорят. Щом ги говорим, значи има нещо у нас".

Има и един трети тип, който съвсем искрено не разбира какво се иска с повелението "гноти аутон". Не разбират, че щом повелението е във второ лице единствено число: "ти, познай себе си", става дума не за познавателна техника с интроспективна перспектива, а за екзистенциален акт, за екзистенциално качество на познанието - не просто за стратегическата му ориентированост. "Познай себе си", следователно изисква лична "обхванатост" от предмета си, изисква да имаш /лично, екзистенциално/ предмета "себе си", а не просто да си насочен към един вътрешно "гаден" предмет /"себе си"/. Изисква да станеш предмет на себе си, т.е. да станеш, да бъдеш самопроблематичен. Само при това положение изобщо ще имаш проблема "себе си", /иначе ще имаш само един "вътрешен той"/. Вместо истинско самопознание тези хора имат за "познавач" - "апарата-на-той"/. Вместо истинско самопознание тези хора имат за "апарата-на-М. Фуко". Съответно, за предмет на познанието един случай /"аз"/ на "то-аз-свърхаз" и т.н. Всъщност тук аз не познавам себе си, а само моите знания /от които може би съм само студено заинтригуван/ познавам един обект, който случайно съм "аз". Ето защо резултатът от такова самопознание не е екзистенциално обвързващ, не е апелативен към екзистенциална промяна и освен това е скучен. Такъв резултат предварително се знае /от Фройд, Сартр или М. Фуко/ без да се знае какво да се прави с него. Аз познавам начетени "фукоисти", които дълбоко не познават своя тиранизъм и стихийно манипулативното си поведение. Но най-важното е, че тези тривиалности за екзистенциалните му цели, продължават лично да не се интригуват и тревожат от себе си /защото лично не са ангажирани със себе си/. Смятайки, че се анализират "по Фройд" и че са дълбоко самосъзнателни, те всъщност продължават стихийно /под привидната маска на един интериоризиран Фройд/ да робуват на една своя страст за мазохистична самодискредитация или за лукаво самооправдаване чрез "метафизически" авторегукиционизъм. А често пъти това е един ужасен духовен онанизъм. Когато аз /като личност, като екзистенция/ не съм еротически ангажиран с никакъв реален предмет, започвам да "опипвам" психическото си "тяло" като чуждо, разигравайки ангажираност с него, докато всъщност в позата на един "Фройд взет на заем" съм го проснал на дисекционната маса, защото не знам какво да правя с него, освен да си играя с него.

Истинското само-познание пред-полага ангажимент, но този с когото съм в случая ангажиран, е този, който е ангажиран. Самопознанието не е ли тогава отговор на въпрос, не просто фундаментално зададен на съществуването ми, но въпрос, чийто отговор трябва да е съществуването ми? Самопознанието е отговор, който аз давам на отговор, който аз давам. Не отговор, който аз трябва да дам за себе си, а отговор, който трябва да дам като себе си самия. Да

го дам на Някой, който ме ангажира цялостно и изначално като отговор-но съществуване. Но тогава ето защо не може често да ни се удаде да присъстваме на "гноти аутом". Защото истинското самопознание може да бъде единствено религиозно мотивирано. То е лична "обзетост" от себе си с цел да станеш отговор, съществуването ти да стане отговор на Онзи, който изначално те е ангажирал с една основна и мистична задача - със задачата на "личността", на "образа Божий". Този "образ" е зададен на твоята интелектуално-морална свобода като задача-ангажимент-завет, като нещо което аз трябва да "позная" в себе си /да "позная" в библиейския, брачен смисъл/ и да направя отговор - "Ето ме". Затова, мисля, условието, за да се практикува истинско самопознание, за да има мотив за истинско самопознание, за да си отклик-на-гноти-аутом, е това да чувствуваш остро и непрекъснато личността си. Безличните не просто не се самопознават, те наистина нищо не виждат в себе си. Не виждат нищо, което да ги ангажира с тях самите.

БЕСОВЕТЕ НА ВЪТРЕШНОТО ВРЕМЕ

Бесът на депресията може да се проявява в усещането ми за време и като особено усещане на моята вътрешна времевоост. "Ново не може да има" - нашенва този бяс - "защото вече сме някакви", ние сме слети, отъждествяваме се със своята обективизираност. Бъдещето е само продължаването на онова, което вече съм и значи не е истински ново, а едно чисто физически продължаващо "и т.н.". "Ще изляза в чужбина"... "Но нали съм българин". "Ще започна нова работа"... "но нали съм философ". Една безкрайна унилоост има в тази характерологична самопродъждателност на обективизацията, която "подяжда" порива. Самото ми тяло може да се изживява като оръдие на депресивния бяс на самообективизацията. То може да започне да се преживява като чиста "напрупаност", като първична екзистенциална "утайка". Тялото ми е това, с което в новото "сега" съм "същия", т.е. "бившия". Тялото ми е "бившето-във-всяко-ново-сега". Тялото ми като "биографична напрупаност" удушва гишането на времето, унищожава чувството за живота като непрекъснато навлизане-в-горизонт. В "новото" непрекъснато присъствува едно "същото", едно "същото" тежко го изпълва и го оскучава, и това "същото" в новото съм сам аз. Цъфналото дърво е безумно ново, избликло от "продължаването", по-яв-ило се събитие. А ето, очите ми, които го срещат са "бивши". Аз гледам дървото от своята "станалост", от своето продължаващо "минало". "Бившият" се среща със "сегашното". Тялото ми е минало, биографична станалост при-със-твеща при "сега". Кой при-съства тук, в тази пролет-събитие? Присъствува "оня", винаги все "оня". За него няма истинско участие в събитието, защото той не е в събития, а в битие/то си/. Онова удушливо усещане, че "сега", в този момент, тук, живее и гиша моята биографична "напрупаност", от която нищо не се "изветря", че този никога не бил нов момент е тягостно оскучен от изпълненост с "този, същия, от преди", че заради "този" не може да има нищо същински ново. Това усещане създава една особена душевна перспектива - перспективата на гледания от една винаги-настояща точка, перспектива на участващия-от-дъното. Едно самоусещане на присъстващ на повърхността на ставащото екзистенциален удавник.

Когато в съюз-конфликт с този бяс на депресивната обективизация, действа и бесът на ироничната релативизация, картината се завършва. Релативизацията - усещането за невъзможност за "цялост", за "съ-вършеност" на каквото и да било в мен, прави от мен вечна относителност. Прави любовта ми лишено от клетвена отговорност нищо не обещаващо "настроение", прави от устните ми никога неизпитани докрай проблематичности, чиято проверка вечно пред-стои, чиято неустойчивост е винаги възможна. Моята вътрешна саморелативизираност води до лишениостта от един основен екзистенциал - вярата. Вярата е стълб, вярата е гръбначния стълб на душевното ми съществуване. Онова "всичко е възможно" на релативизиращия бяс прави от безгръбначната гуша къло от екзистенциални влечуги, които вечно се заплитат, за да се разплитат и заплитат отново. Вътрешният аз не знае силуета си, не знае има ли силует и какъв

е той. Не-Вериеето е същностен авто-цинизъм, а автоцинизмът е черта на "вита минима" /минималния живот/.

Представи си сега тези два бяса заедно. Те са се заловили здраво за ръце и в същото време се теглят в противоположни посоки. Извършват без-умно, гаврещо се и гротескно действие, точно като дяволите по сводовете на готическа катедрала - смешно и отблъскващо, танцуващо и вцепеняващо. Разкъсай тази шутовска хватка на времевите бесове и животът ти вместо депресивна "скука" и цинична "ирония", ще стане интересен. Интересен в етимологическия смисъл на тази дума. Защото "интер есе" на латински значи "битие-между", т.е. битие в пропастта и простора на риска, на перманентната новост и на перманентната отговорност, на интензивното "аз"-във-всеки-момент, под погледа на Бога, а не в разчекването на времето.

ПОЕЗИЯ

ХРИСТО СТАНЕВ

В ДЪЖДА

Ръждясва гъжд
по рижавия ствол на бора.
С поглед патици не вдигнах,
не ги смутих преди вятъра да мине.
Мехурест е дъха на Бяла риба.
След скок хрилете ронят сталактити.
Две отскубнати тръстикови пера
като лъжливи плувки чезнат.
Сега да чакам шум от плисък.
Брегът мъгли.
Стоя и зъзна.
Пресечено е сутрешното мляко на гъжда.

ПРЕД УТРОТО III

Утро,
мокра паяжина
блести,
гъждовни диаманти
върху глого.

ЛЪГА II

На руда съм, където
борове танкуват зелени. Вятър вее - скреж прозрачен
в сребърните шипки.

Дълбок е снежът, безкрайни
следите. Бял гъх, последна къшла. Над кошарата дим.
В пущинака мълчалив да

вървиш - бял гъх сред снежни
коси. Буковото ехо тук е мисълта ми за земята дива,
както всеки кръг затваря

ми, което е поток планински буен, а незамръзналата
някаква картина в съзнанието
струйка пее и с детство от

свободен допир завладява
скитането ми като представа за живота. Сега на себе
си говоря за стъпките в гола

за гнездото черно на върха на бука, което толкова
сред голотата на скалата,
напомня долетял напролет

птичи кръсък и поляна,
пламнала от минзухари. В стаята съм, където огънят
играе в тъмнината сред

ми, запотен от парата на грехите, в която дрема
искрите, там е и прозореца
понякога стреснат се изправям сред

спомени и случки, тук
животът е суров подобно вятъра през януари. Възленът
на тази нощ догаря. Като
свидетелство безгрижно застанала е
сянката ми светла до скрежа, цъфнал в утрото върху
стъклата. Цели са градините

в червена папрат.
Там сега снежът вали, закрива малка и голяма Турла,
където до пътеката под

жената от мълния убита. Там сега снежът вали, закрива
церовете има гроб на някаква
къшлите, дима, огъня и моя ум

сред книги. Непроницаеми са
откъслеците в паметта ми тези дни сред скърцането
на гредите и белия мъглив

роня царевича и се възраждам.
съсирек сам в къщата съм,

ЛЪГА VI

Под настръхнали гори видях
небето да изскача диво, като просветление вятъра пристига
сред стада от облаци и

ми сега потръпва към земята така различно от това, което
набъбнали дъждовни жили. Лицето
знам за него сред корените

и пръстта е тайната му да
живее подобно на листото, което вихъра обръща и издига.
Когато за смъртта му мисля,

все още само слепотата и единствено прогледналият вижда
то говори, че очите ни познават
върху леда сред голотата на

първото как с проста красотата

новите листа се раждат. Да се съзре в естествените форми
това, което отвън не ни пленява

с нищо, но отвътре притежава
движенията дълбоки на зората, е възможността да се познае
истинската същност на нещата.

Дори бяството ми тук означава
нещо, макар неуместно да е лицето ми сред планината.
Ръждива е лисицата по склона

изкуството, претрупано от слово. Готов съм да призная, че
като петно от огън върху
понякога е невъзможно да се

изкаже причината,
с която образите са дошли да хвърлят семе през времето и
промените в себе си ги носих

късовете на земята пукнатина за своя корен? Да поговорим
вкоренени. Ще намериш ли сред
за тялото, иззубило естествения

допир, за къпината, протегнала
ръце да гали нежно, за кожата, която грубо ги убожда, за
гвете плахи риби - нозете ми

коса, който самотен ще е цяла зима. Ще защити ли песента
в потока. Да поговорим за
му крехката бреза златиста сред

пламналия лист на бука?
Ще защити ли моето мълчание лицето /след мятащия клон
вятър и студено плющене

тласъците на мъглата с очи към идващия сняг.
нощем/ изправено е там срещу

ИЗГЛЕД ОТ СЪНЯ

Само стари дървени кръстове с зубещи се по тях имена
и шум от дъжд, който намерих да се стеле върху листата
на костеливи орехи.

Само роса по напъпилия трендафил
и коприва, която узряла ще отрони семе в някой душен
следобег.

Тъй след толкова дни един глас продължава
да вика, един спомен продължава да идва мълчалив като
сухите цветя, на които ръцете болезнено приличат.

Не
мога да открия сянката, която израстна зад едно далечно
дете, нито слънчевото заслепение, което в утрото
ме вдигаше.

Виждам само уморени от тежест нозе да тичат
край угарта, търсейки една забравена нива.

Разпознах
ръцете, които замесваха последната питка - дяската глан,
вдигната към сведеното чело, да чертае един въображаем
кръст, а лявата - отпусната върху черна престилка.

Само
мирис на пръст и тежка роса от снощния дъжд със зелено
прибаване на гущер край прогнили дървени кръстове,
които напомнят за всичко, което в съня се опитах да видя.

ГЕРГЬОВДЕН

По-далеч от май, месеца на млади гори, който ни разкъсва с едно упование между първи треви и следите от двете страни на потока, където уловихме отражението си преди да завали.

Толкова сила, когато отпихме от стария говор и допирахме очи до топлината на кърличените стени; толкова сила, когато гледахме старици да шетат край догарящия огън, а мъжете им - един спомен от безнадежните фотографии - се надигаха да ги видят от гробовете нощем.

Защо ли се връщаме?

По-далеч от този месец с гъста кръв и все по-тъмни листа по клоните на гъба, поел устните на гъжда с грохвач от годините корен.

Нощ на Гергьовден край оброка с агонията на дължимата жертва, а светеца, който ни закриля, премина с леки стъпки, чухме шума от дрехата му в думите на свещеника, молец се под смирените капки.

Толкова сила, как да я съхраним? Как да я задържим, когато тя изтича като водата в потока?

Търсихме причината, но само утрини в набъбналият вук на миналото и присъвяване на пламъка от свещта, отвят от хладния вятър.

Защо ли се връщаме?

По-далеч от май, по-далеч от месеца на Телеца, по-далеч от бледния пламък на опрощението, по-далеч, защото няма да издържим.

Знаем го. В изпълнените ни с нежност и смърт очи няма място да потулим този спомен.

ОРХАН САЛИЕВ

НЕРВНА КЛЕТКА

"Аксон - разклонение, с което невронът приема нервен импулс.
Дендрит - разклонение, с което невронът предава нервен импулс."

Въпросите са повече от моите аксони:

Защо смениха имената ни?

Защо няхаме прости закони?

Защо променяха занаята ни

и защо превърнаха ни в роби?

Защо издигнахме идеал, заслепил самия себе си?

Защо са пълни гушите ни с микроби?

Защо?

Защо не искаме истината да признаем?

Защо септиката ни са скрити?

Сега е модно: Пред историята да се покаем!, но ще стигнат ли нашите дендрити?

20.12.1989

РАЗМИСЛИ ЗА ПАНТАЛОНА

Панталоните имат по три джоба - един отзад и два отпред - в предните монетно богатство не време, в задния е просбата за гроба, в тях харченето внася ред и джоб е душата ни за похарченото време.

12.05.1988

БАЛКОНСКО КУЧЕ

Минавам по същата улица, всеки ден неизбродена отново, срещам виждани вече лица в нови грехи, а нищо ново.

Мълчаливо пожелаваме си: "Добър ген!", мълчаливо времето от гърдата ни суче тишината прорязва само всеки ден едно настървено балконско куче.

26.04.1990

ПИСМО

/В очакване на генерала.../

Колко Ви обичам,
бабо и дядо,
и тебе, майко,
ще разберете ли,
когато сте далеч?
Аз очаквам генерала...
В мен е зима
и навън е зима,
вътре спомени
топят снеговете,
навън топят ги

моите сълзи.
Тук всичко е почистено -
чакаме генерала,
почистихме и душите си
за генералската похвала.
Но това са тайни
служебни, военни,
т.е. всички истини са потайни
и всички звания нетрайни...
Но
искаха да напиша само,
че много ви обичам
и в спомен ви погалих,
когато душата си пречиствах
в очакване на генерала...

06.02.1990

НАЙ-ДОБРЕ Е ТАНКОВЕТЕ ДА ДОЙДАТ

"Най-добре е танковете да дойдат!"
- Не мога да заспя...
"Най-добре е танковете да дойдат!"
- Рухва и последния пашкул на двучичие...
"Най-добре е танковете да дойдат!"
- Развързани са ръцете на Властта
/"Най-добре е танковете да дойдат..."/
пред повика за човешко достойнство
/"Най-добре е танковете да дойдат..."/
да бъдеш Свободен
/"Най-добре е танковете да дойдат..."/
и да бъдеш
Човек
И ако ние мълчим,
и ако ние търпим,
и ако ние Гласуваме за нашето Вчера
в името на тяхното Утре,
то може би наистина
е
най-добре танковете да дойдат,
за да стрият нашето бездушие.
Най-добре е танковете да дойдат!

16.06.1990

АНТОАНЕТА ЦЕНЕВА

ДЕТСТВО

Ти скиташе в лозята, аз бродех из маслините.
Попътен беше вятърът зад логката на римите.
Римувах обич с ноти, ти - ягода с лицето си!
А някъде след залеза потъвахме в небето си!

Ти скиташе в лозята, аз бродех из маслините,
когато най-внезапно извиха манголините...
И в земните селения на звездните ни мигове
се втурнаха берачите с певиците гримирани!

Не бяхме я очаквали - беритбата им есенна.
Не бяхме и пораснали - зазигани от песните!
В лозята ти извика - в маслините изплаках
над веселия препев, че времето не чака...

Свистяха гилотините над гроздовете винени,
в металните куплети умираха маслините...
И някак най-естествено венчаха те за виното,
пред кошовите светещи с певиците замина ти!

Замръкнах сред листата ограбени забинаги!
Отдолу океанът повика ни поименно...
Аз слязох върху бриза и в пясъка крайбрежен
написах, че в маслините загинал си за римите!

Ти скиташе в лозята, аз бродех из маслините.
Дали било е някога това вълшебно минало?
Че мъртви са певиците, изпито вече виното
на дъното прегръщайки ме шепнат раковините!

Къде си ти сега щом празникът е минал!?
В подводните лозя играя със делфините.
И някъде след залеза те викам аз по име
от тъмната вода - кръвта на тях - маслините!

ПО ЕНЬОВ ДЕН

По Еньов ден ще вляза в твоята нива!
С Вампирите съм се разбрала.
Да бъдат вярната ми свита
до Еньов ден! А после - да ги няма!

Безносите ще срещат в мрака
жените гето все по тебе гледат.
И вместо с гривни, с моите стихове
ще ги залъгват, ще протакат...

приспива продавача в портокалите
от бугката за вестници, с измислици!

Пристига в звън като начало на спектакъл,
под шапка есенни листа и с фрак фосфоресциращ!
Настръхнал от лимоните - поръча само захар
и вади своята... тетрадка стихове...

Искрят в нощта една след друга чашите -
метафори - коя какво ни пророкува...
Във вънното на чайната под лампата
май Жан нарекоха момчето - ни рисува!

И някъде в дванайсет според вятъра
метафорите оживявали в събития...
Играе с пръсти в захарта по масата
поредното си вятърно откритие!

Затварят! Баста! Стига с тия стихове!
Залита в рестото мъжът с лице на негър!
Картината на Жан лежи до Жан разкъсана
и само името личи - "Осъдени"! По Енгър!

Вън в дрямка трета стенат портокалите,
а ний пиани - двамата със вятъра
присъпваме в отключения сън на катедралата!
"Шатле". Бе призори... До театъра!

СРЕЩА НА СТАРИЯ МОСТ

Между пазара за цветя и пазара за птици
свирех с малката устна хармоничка...
Бях сред всички, но май че бях с никой
по привычката стара на родени самотници!

Върху моста над Сена до фенера в средата
срещнах кожен каскет и палто габардинено.
Беше юли - върхът на сезона - на лятото,
ето защо го разказвам... А именно:

Бе човекът под тях слаб, висок и изпит
сякаш някой старинен стъклар го бе ваял.
С бяла мишка на родния мой мой език
разговаряше сегнал и лекичко кашляше.

Спрях до него и "чук-чук" по рамото -
дадох нашенски знак на човека и мишката.
"Бяла рокля! - чух ги те да ми отговарят.
Нека с вашата свирка и ние посвирим!"

На каскета отстъпих своята малка хармоничка
и под него на нея засвириха устните...
Ние с мишката бяла пък реверансово
край палтото отнесено танц затанцувахме!

Минувачи минаваха - весели, тъжни и смешни,
без да ни пречат... Даже без да ни виждат!
То какво ли да видиш? Пей си, смей се и скачай,
рисувай! Ето това бил е и е днес той - Париж!

Наиграхме се с мишката значи на моста,
а каскетът с човека до нас се отсвири!
На пазара за птици купих черен мишок и
го дадох на бялата - да си има другарче завинаги!

От пазара отсреща цвете купи каскетът.
Подари го на бялата рокля, галантно кашляйки.
После на моста, пак под фенера, върху парапета
до ясни звезди се гощаваха с мед и със ябълки!

В полунощ да се срещнат наесен предложи каскетът.
"Дадено!" - бялата рокля отсече, без да му мисли!
Но се сети накрая да каже "Мене ме викат Анета!"
А ти как се казваш? - "Мене ме викат Вутимски!"

БОРЯНА КАЦАРСКА

БЕЗ ИЗХОД И ДРУГИ ТРИ ПИЕСИ

Макар да не разбирам вече нищо,
нещата покрай мене съществуват.
Кръвта им е зелена и различена
и линиите им описват смисъл,
и вятърът в телата им пътува.

Макар че не желая да ме има,
успявам във играта си на криеница,
ръцете ми прелистват книга,
измислят пръстите ми лястовици
от хартия,

а книгата отваря се естествено -
така естествено отлитат птиците наесен -
насред пиесата, наречена "Без изход".
Но има в книгата
"и други три пиеси".

СРАВНЕНИЯ

Ледът изгубва форма, стапя се, отива си -
така
избива споменът през моите очи
и търси бряг.
Узнах езика на топящия се сняг,
където няма бъдеще и минало.

Така
детето няма знак за спомен
и в паметта му споменът не съществува,
защото правата на времето е кръг,
където Смърт е непозната гума.

И както
камъкът във дланите на вятъра
внезапно се събужда като цвете -
макар че вятърът скулптира бавно -
и както
бавно прави се поезия -

така
и думите стопяват се от погледа
на всяко едно око пълнолуние...
Но аз не мога да ги отрека, защото -
и да отричам -
права го на думи.

ПОД ЛИНИЯ

На Борис

В дома съжителстват човек и книги
и на кориците им - профили от мрамор.
Човекът мълком произнася реплики
и дълго слуша,
очаква ехото от разговора с камъка.

Минават дните. Светлината не разбира,
дали напредва мълчаливата беседа.
А вечерта е време за спокойни действия -
отваря се прозорецът,
човекът гледа.

Като самотна статуя от пясъчник,
тик-так,
и като пясъчен часовник.
Устата му е пълна с пясък.
Това са мигове спокойни и достойни,

макар да е неясно онова,
което по лицето му чертае вятърът,
макар очите му да не престъпват хоризонта* -
оная линия,
отвъд Коята.

* Предел е преводът на Хоризонт,
отвъд Предела
нараства времето, което НЕ Е минало.
Стоя отсам - последната бележка,
написана от някой ерудит
под линия.

РЕЦЕНЗИИ

ВСЕЛЕНАТА КАТО РОДИНА

/Илко Димитров, "Опит за определение", Български писател, С., 1989/

Тези стихове не звучат така, както другите. Чужди на повърхностната звънкост, те са сякаш изваяни - имат своя маса и тегло, имат своя архитектуроника. Тяхната завършеност на статуи ги отстранява спрямо привичния поетичен пейзаж - и на читателя няма да му бъде лесно. Заглавието почти не лъже - това е наистина една полудефинитивна книга. Определение, което е и не е определение, тъй като всичко в поезията е и не е. Ала определение на какво? Тоталността на отговора би стреснала всеки литератор, традиционно влюбен в самоопределението /т.е. в "изповедта" на поета/: определение на съществуването като такова.

Познавам автора. Познавам и биографията на повечето от тези стихотворения. Думата "биография" не е пресилена - някои от тях са писани месеци и години. Илко подхождаше към словото като градинар - оставяше го да разцъфти буйно и необузвано, а после дълго обикаляше наоколо, кастреше излишните метафори, присаждаше нов и непознат преди смисъл. Има нещо наистина парадоксално в несъответствието между неговото колапсирало в себе си чиновническо ежедневие и мащабите на вътрешния живот, проектиран в стиховете му, в техните възбени и отвъдни сякаш пространства.

Той е сред любимите ми поети и със сигурност моето мнение ще бъде пристрастно; въпреки това се чувствам дължен да го изразя. Тази книга създава свой свят и нейната поява е събитие. Не заради интелектуалната концентрация, която прави стиховете трудно проходими. Не и заради дълбочинните метафори, които озаряват словото с внезапността на мънни. Но заради онази страст на мисълта, тъй рядко проникваща в днешния епизодичен живот на безстрастни мисли и безмислени страсти. Страст на мисълта, способна да те накара да се почувстваш обзет.

Навярно жаждата за идентичност е онзи стремеж, формулиран като най-висша същност, който подхранва кладенците на стиховете през "черните сезони на нощта". Идентичност в мигове на внезапно просветление, еднaквo чуждо и на разума, и на тялото, идентичност, чиято територия е поетичното състояние на духа - както онзи миг в "Стоящият на морския бряг", в който човекът е "от себе си забравен" и едновременно с това "Вселената е преживял като родина". Всъщност словото се оказва прецизна везна, на която са поставени мигът на откровението и суровата обреченост на непостигането, горчивото изгнаничество на духа в залутаната сред лабиринта на материята път.

В "Опит за определение" светът и човешкият дух стоят един срещу друг като огромни огледала, побрaли безброй вмествачи се едно в друго отражения. Тяхната релефна огледалност е изострена и проникваща до степен, която заличава тяхната разграничимост /и то във философския, а не в образния план на стихотворенията/. "Познаване" - може би най-манифестното стихотворение в книгата, очертава достатъчно ясно това раздвоено, двойствено и все пак единно светоусещане. Светът е в нас и все пак извън нас, независим и все пак осмислящ се единствено чрез човека. Нека се вгледаме в едно от онтологическите заклинания, които съпровождат жреческия танц на стиховете върху жаравата на смисъла:

"Несъвместими със човека и без него невъзможни
са всички блеснали или останали във сянка вещи
и скритите в божествения тайнствен ред явления.
Без нас родени, те следват своя независим, безначален път,
към който се стремим, за да ги видим -
ала познаваме във тях пова, което сме."

Крежкото познавателно на себе си в света, крежкото осмисляне на света чрез вътрешното "аз", трагичната невъзможност да постигнем себе си, преживявайки вселената като родина, поради ограбващите ни разриви между дух и плът, вещь и слово, страст и познание - всичко това лежи в основата на тези кръстопътни стихове. Не случайно мисията на поета е да бъде "пратеник на нашия стремеж да се познаем"; не случайно разумът е верен пощальон на бъдещата смърт, а самата смърт "остава единствено повод да се взгледам отново". Не случайно и обичайната позиция на поета е "встрани от себе си", а мнимото вътрешно единство съдържа "в едно - предчувствие и камък"; не случайно водата ражда жажда, а жаждата - вода. Тъкмо това единство от взаимобвързаност и несъвместимост е утроба за поетичната енергия в тези стихове - странно противоречиви и обемащи в един жужащ водовъртеж собствената си противоречивост. Не зная ще изплуват ли леко тези, които се гмуркат там - във всеки случай те може би ще имат шанса да изплуват под друго небе.

Е. С.

РОЛАНД БОУДЪН (Великобритания)

ПЯСЪК

Самият себе си съм аз
чрез своите пръсти.
Докосвайки пети на ходила
превърщам се във отпечатъци от стъпки
а щом водата нежно ме докосне,
през мене кашлица пробягва мигом.
Самият аз съм твърд,
но всичко твърдо
през мен пропада.
Светлина заемам
и после всичко свое
сам погребвам.
Разбивам формите:
пръсти и котви,
килове и лакти,
и камъчета по дъната речни,
каквото и през мене да проникне
аз му откривам своето сърце,
приемам го,
в душата си го нося.
Но си мълча,
не отговарям нищо
и отговорът винаги се губи.
"Със времето" - повтарят те, "Със времето...",
но времето и мен променя също
и се процежда в бяло през стъклото.
Те мислеха, че са ме спипали най-сетне,
че са ме хванали в минутата завинаги.
Но аз ги заблуждавам непрекъснато.
Главата ми превръща се в нозе -
още една минута търпеливо чакат,
но нищо в мен не чака -
моите мисли
са в двата края -
и отвън и вътре.
Тъй тихо слягам се,
че бавно се приспивам -
превърщам своите сънища във под,
който потъва някъде в морето.
Не може нищо там да ме събуди,
нощта през моите пясъчинки се изплъзва,
светът обръща се -
в далечния ми край
от мен зората бавно изплъзва.
Където и да стъпите -
под вас съм.
Аз клинът съм,
петите ви докоснал,
и - пясъчинка -
между зъбите ви скърцам.
Смутите ли ме нещо,

или пък
сломен ме хвърлите във пламъците -
аз -
кристал послеген,
в чашите Ви се спотайвам.

Превел от английски: Любомир НИКОЛОВ

ФИЛИП ХАГЕРТИ ВАЙС (Канада)

БЯГ НАВЪТРЕ В СЛЪНЦЕТО

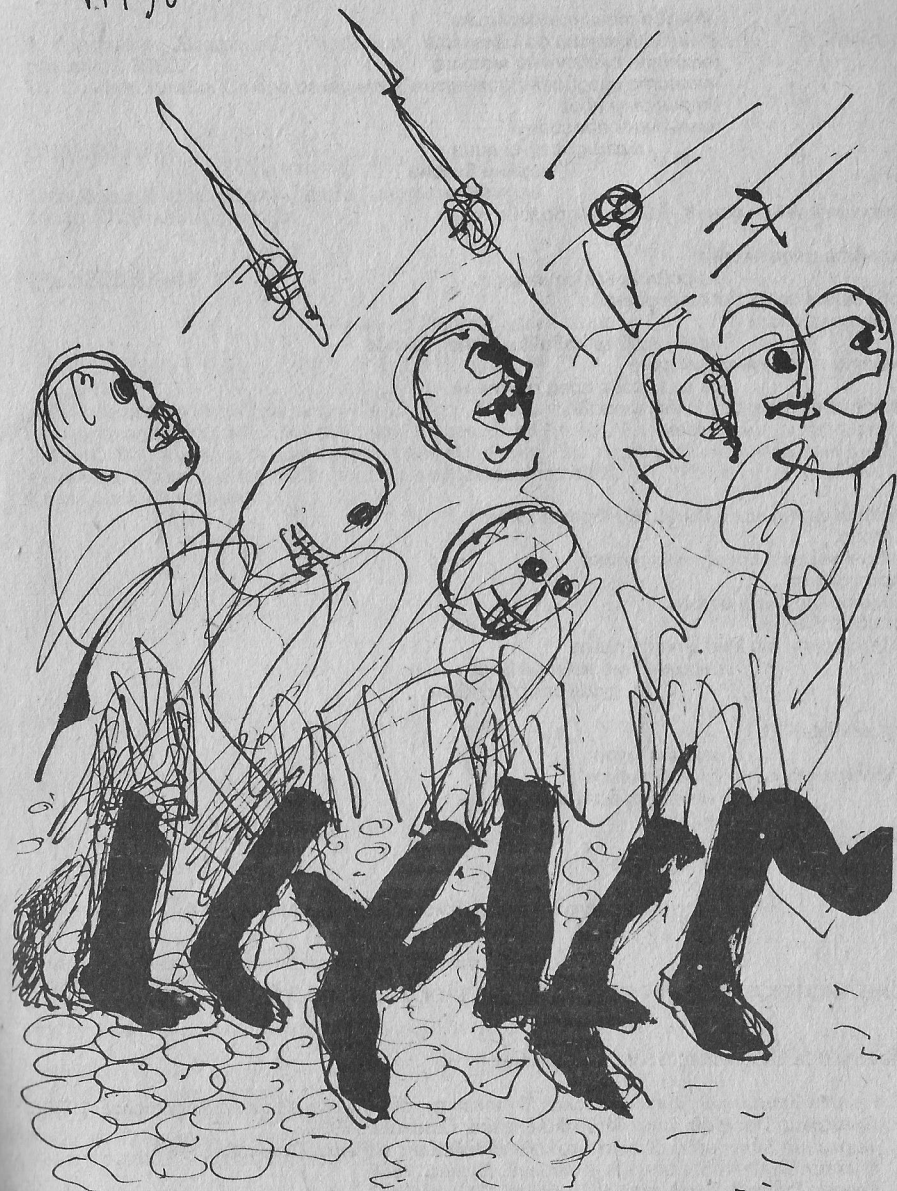
Сърцето ми препуска
като елен преследван
от глупава мъже
в тежки ботуши
жадувам вода
жадувам теб
дъх
и пространство
разперени ръце

неравното вдишване
ме раздира отвътре
кръв привкусвам
костите ми се чупят
разделени
стави пращат докато водата на живота ми
се лее
върху изгоряла пепел
огън е хванал ума ми
слънцето
аз съм надхвърлил това място
зредите на тази крехка къща
моята душа избухва в мъртвешки бледа
в пепелява
прах

аз тичам тичам
тичам уплашен
моите животи изгасват
погълнати от отегчителните пясъци
моите врагове
зянали
задъхването ми
клатейки
главите си пред моята болка

всичко около мене
звучите на глината
усърдието на колелетата
дрънкането на езици
сблъсъкът на прошения

HM 90

СЪДЪРЖАНИЕ

ПОЗИЦИЯ

ЦВЕТАН ТОДОРОВ - Пост-тоталитарна депресия (11)

ПОЕЗИЯ

АТАНАС СЛАВОВ - Големите кротки животни, Голиат, Б.О., Да се уча на поезия от поетите (5)
 ЦВЕТАН МАРАНГОЗОВ - Палакария; Сплин, Възел, Луги Везни, Късен час, Графика (10)
 АНИ ИЛКОВ - 8 /ученическа балада от 70-те години/ (12)

ЗНАК И ПАМЕТ

ИВАН КРЪСТЕВ - Гилотината и киселината (17)

ПОЕЗИЯ

КОНСТАНТИН ПАВЛОВ - Агонио сладка... (20)
 БОЙКО ЛАМБОВСКИ - Ален декаданс (Поема) (21)
 ВИРГИНИЯ ЗАХАРИЕВА - Кратко ръководство по заминаване (24)

ЕСЕИСТИКА

ЕДВИН СУГАРЕВ - С поглед назад (26)

ПОЕЗИЯ

МАРГАРИТ МИНКОВ - Ина III, Полски пейзаж (27)
 РОСЕН АСПАРУХОВ - Песен на тъжния демон, Юли, Понякога ти се иска... (30)
 ЦВЕТА СОФРОНИЕВА - Срутване. Утро, На път на запад, Чикаго блус, Демокрация и котка, и поети, На път на изток (32)
 НЕЛИ САДОВСКА - Зъбер, Стената, Слънчогледи (37)

ПОДМОЛИ В МИСЪЛТА

КАЛИН ЯНАКИЕВ - Дневник на спохождащите мисли (39)

ПОЕЗИЯ

ХРИСТО СТАНЕВ - В гъжда, Пред утрото III, Лъга II, Лъга VI, Изглед от съня (43)
 ОРХАН САЛИЕВ - Нервна клетка, Размисли за панталона, Балконско куче, Писмо, Най-добре е танковете да гойдат (46)
 АНТОАНЕТА ЦЕНЕВА - Детство, По Еньов ген, Ноември, Среца на стария мост (49)
 БОРЯНА КАЦАРСКА - Без изход и други три пиеси, Сравнения, Под линия (52)

РЕЦЕНЗИИ

Е. С. - Вселената като родина (54)

ПРЕВОД

ФИЛИП ХАГЕРТИ ВАЙС - Бяг навътре в слънцето (превод от английски Цвета Софрониева) (57)
 РОЛАНД БОУДЪН - Пясък (превод от английски Любомир Николов) (56)

БИБЛИОТЕКА "МОСТ"

Съобщение за конкурс

XSII-1980-155X